

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKOKULLARDA ÖĞRETİLEN OKUL ŞARKILARININ, ÖĞRENCİLERİN
SES SINIRLARINA UYGUNLUK DURUMLARI

(Ankara İli Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ömer Bilgehan SONSEL

Danışman: Prof. Ayfer TANRIVERDİ

Ankara
Ocak, 2013

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKOKULLARDA ÖĞRETİLEN OKUL ŞARKILARININ, ÖĞRENCİLERİN
SES SINIRLARINA UYGUNLUK DURUMLARI

(Ankara İli Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ömer Bilgehan SONSEL

Ankara
Ocak, 2013

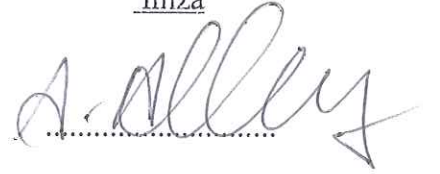
JÜRİ ÜYELERİNİN ONAY SAYFASI

Ömer Bilgehan Sonsel'in "İlkokullarda Öğretilen Okul Şarkılarının Öğrencilerin Ses Sınırlarına Uygunluk Durumları" başlıklı tezi 06/02/2013 tarihinde, jürimiz tarafından, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Prof. Dr. Aytekin ALBUZ

Üye (Tez Danışmanı): Prof. F. Ayfer TANRIVERDİ

Üye: Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞEREN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmamı gerçekleştirebilmemde sonsuz emeği olan, her zaman öğretmenliğini, duruşunu, çalışkanlığını örnek aldığım, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum tez danışmanım Sayın Prof. Ayfer Tanrıverdi'ye,

Tez sürem boyunca bana her zaman kapısını açan ve yardımlarını asla esirgemeyen, yönlendirmelerinden çok yararlandığım Sayın Prof. Dr. Aytekin Albuz'a,

Tez konumun belirlenmesinden, yazımına kadar fikir alışverişi yaptığımız, enerjisine ve öğretmenliğine hergün bir kez daha hayran kaldığım, hakkını ne yapsam ödeyemeyeceğim Sayın Öğr. Gör. Dr. Atilla Çağdaş Değer'e ve onunla birlikte tanıyıp bakış açımın değişmesini sağlayan Sayın Öğr. Gör. Çiğdem Aytepe'ye,

Araştırmam süresince bana hiçbir zaman desteğini esirgemeyen çok değerli hocalarım Sayın Prof. Ülkü Özgür'e, Sayın Doç. Dr. Erdal Tuğcular'a, Sayın Yard. Doç. Dr. Salih Aydoğan'a, Sayın Yard. Doç. Dr. Selçuk Bilgin'e,

Uygulamam için bana her türlü çalışma ortamını sağlayan Hayat Koleji, Gazi Üniversitesi Vakfı Özel Okulları, Bahçelievler Nebahat Keskin İlkokulu ve 10. Yıl İlkokulu idaresi ve öğretmenlerine,

Araştırmanın başından sonuna kadar benden desteğini esirgemeyen canım arkadaşlarım Ceren Gürcan'a, Çağla Serin'e, Sinem Arıcı'ya, Övgü Özparlak'a, Bircan Bilgin'e, Erhan Alabay'a, Güneş Gürsoy'a, Elif Dilmen'e, Ali Bilici'ye, Burcu Bilici'ye, İrem Boz'a, annem Hanife Sonsel'e, babam Nuri Gökhan Sonsel'e ve abim Erhan Sonsel'e teşekkürü bir borç bilirim.

Ömer Bilgehan SONSEL

ÖZET

SONSEL, Ömer Bilgehan

Yüksek Lisans, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Ayfer TANRIVERDİ

Ocak 2013

Bu araştırmanın temel amacı, ilkokul 3. sınıfta öğretilen şarkılara ilişkin ses sınırlarının, sınıfı oluşturan bireylerin ses sınırlarına ne derece uygun olduğunun incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, uzman görüşleri aracılığıyla, özel okullarda ve devlet okullarında müzik dersini işleyen müzik ve sınıf öğretmenlerine yönelik olarak “Öğretmen Görüşme Formu” hazırlanmıştır. Bu formdan elde edilen veriler aracılığıyla, öğrencilerin ses sınırları ve öğretmenlerin şarkı öğretiminde aktarım kullanma durumları incelenmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerden, sınıflarına öğrettikleri şarkılardan 6 tanesini, oluşturulacak şarkı havuzuna önermeleri istenmiştir.

Şarkı havuzunda yer alan ve öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından önerilen ortak 8 şarkı belirlenmiştir. Değer (2012) tarafından geliştirilen “Şarkı Sesinin Kullanımında Davranış Gelişimi Ölçeği” temel alınarak, uzman görüşleri sonucunda “Ortalama Ses Alanı Belirleme Formu” oluşturulmuştur. Formun kapsam geçerliği için 20 alan uzmanından görüş alınmıştır. Bu formdaki maddelerin görüntülü kayıtları bilgisayar ortamında oyun haline getirilmiştir. Oyunlaştırılan görüntülü kayıt, 4 ilkokulda (2 devlet/ 2 özel) öğrenim gören toplam 300 öğrenciye aynı koşullarda izletilmiş ve öğrencilerin yanıtlarının ses kayıtları alınmıştır. Yapılan ses kayıtları, çocuk sesi alanında çalışmalar yapmış olan 3 uzmana ayrı ayrı dinletilmiş ve değerlendirmeleri sağlanmıştır.

Elde edilen sonuçlar frekans (f) ve yüzde (%) dağılım tablosuyla sayısal verilere dönüştürülmüş ve öğrencilerin şarkı söylerken kullandıkları ortalama ses sınırları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin tonları/makamları kaynaklardan alınan şarkıları söylerken düşük bir başarı gösterdiği belirlenmiştir. Düşük başarının nedenleri arasında şarkıların başlangıç sesleri (eksen), şarkıların ses sınırları ve ortalama ses alanları (alt, orta ve üst ses alanlarında tekrarlar, ezgisel yığılmalar, sıklık ve süreklilik), ezginin inici-çıkıcı özelliği (seyri), entonasyonu zorlaştıran aralıklar ve ritimsel yapısı sıralanmış ve daha verimli şarkı söyleme etkinliklerine yönelik çeşitli öneriler sıralanmıştır.

ABSTRACT

SONSEL, Ömer Bilgehan

Master Program Thesis, Education of Music

Thesis Advisor: Prof. Ayfer TANRIVERDİ

January, 2013

The main purpose of this research is to determine to what extent the vocal ranges of songs taught in third grade primary schools, are suitable to the vocal ranges of song voices of the individuals that generate the class. In accordance with this purpose, class teachers and music teachers who conduct music classes in both private and state schools have been contacted, and as a result, a common song repository have been created.

The determined songs were brought together with the songs in “Behavior Development Scale in Song Voice Usage” which Değer (2012) used in his PhD thesis “The Impact Of Usage Of Educational Play As An Approach At The Education Of Children Choirs On The Musical Fulfillment Of The Students”, and as a result of expert opinions, “Identification of Average Vocal Range Form” was created. The form created was applied to 300 students who study in the third grade of selected schools, by turning it into a game in computer environment. Later, the recordings were evaluated under the expert supervision, and the average vocal ranges of students were reached, as well as the source tones/mode achievements of the chosen songs. The reason why this implementation was carried out in both state and private schools is to examine the achievements of children in songs, in terms of class teacher and the music teacher that conducts the lesson.

The obtained results were turned into numeric data by means of frequency (f) and percentage (%) distribution table, and “average song voice ranges” were identified. The vocal ranges of the songs chosen from the song repository which was requested from the teachers in interview form were identified and compared with the average song voice ranges of students. The obtained results were tabulated and structured. According to the findings, it is determined that the students showed a low level of success against the songs whose tones/modes had been taken from sources. As the reasons of this underachievement, the melodic structure, vocal ranges, beginning sound and the difficult ranges that obstruct the intonation were deduced. Pursuant to the research results, for the attendance of all students to the singing activity, vocal ranges of students and for more productive singing activities, several suggestions to institutions that provide vocational music education, educational music composers, and to music teachers and class teachers in particular, are listed.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
1.GİRİŞ	1
1.1 Müzik Eğitimi ve Alt Boyutları	5
1.1.1 Mesleki Müzik Eğitimi	6
1.1.2 Özengen Müzik Eğitimi	6
1.1.3 Genel Müzik Eğitimi	6
1.1.3.1 Ülkemizde Genel Müzik Eğitimi Tarihi.....	7
1.1.3.2 Öğretmen Yetiştiren Kurumların Müzik Eğitim Programları'nın Tarihsel İçerikleri	9
1.1.3.2.1 İlköğretmen Okulları Programında Müzik Derslerinin Yeri	9
1.1.3.2.2 Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalları Programında Müzik Derslerinin Yeri.....	9
1.1.4 Genel Müzik Eğitimi İçerisinde Toplu Şarkı Söyleme Eğitiminin Önemi ..	10
1.2 Çocuk Şarkısı ve Özellikleri ile Bireyin Gelişimine Katkıları	11
1.3 Şarkı Öğretiminde Yöntem ve Genel Yaklaşımlar.....	14
1.3.1 Kulaktan Öğretim Yöntemi	15
1.3.2 Notayla Öğretim Yöntemi	15
1.4 Problem Durumu	16
1.4.1 Problem Cümlesi	16
1.4.2 Alt Problemler.....	17
1.5 Araştırmanın Amacı	18
1.6 Araştırmanın Önemi	18
1.7 Varsayımlar	19
1.8 Sınırlılıklar.....	19

1.9 Tanımlar.....	20
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	22
3. YÖNTEM.....	26
3.1 Araştırmanın Modeli.....	26
3.2 Araştırma Grubu	26
3.3 Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması	27
3.3.1 Öğretmen Görüşme Formu	27
3.3.2 Ortalama Ses Aralığı Belirleme Formu	28
3.4 Verilerin Analizi	29
4. BULGULAR VE YORUM.....	31
4.1. 1. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum	31
4.2. 2. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum	34
4.2.1. Seçilen Örneklemin “Yaşasın Okulumuz” Şarkısını Piyano Eşliği İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları.....	34
4.2.2. Seçilen Örneklemin “Yağmur Yağıyor” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları	36
4.2.3. Seçilen Örneklemin “Pazara Gidelim” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları.....	38
4.2.4. Seçilen Örneklemin “Gel Bize Katıl Bize” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları	40
4.2.5. Seçilen Örneklemin “Kara Basma” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları.....	42
4.2.6. Seçilen Örneklemin “Minik Kuş” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları.....	44
4.2.7. Seçilen Örneklemin “Halay” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları	46
4.2.8. Seçilen Örneklemin “Bir Dünya Bırakın” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları	48

4.3. 3. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum	50
4.3.1. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Kullanılan Eksen ve Ses Sınırları	50
4.3.2. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Başlangıç Sesleri	51
4.3.3. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Bitiş Sesleri.....	52
4.3.4. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısında Kullanılan Başlangıç ve Bitiş Seslerinin Karşılaştırılması.....	53
4.4. 4. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum	54
4.4.1. Örneklemin Şarkı Kesitlerinden Aldıkları Başarı Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	54
4.4.2. Örneklemin Şarkı Kesitlerinden Aldıkları Başarı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması	56
4.5. 5. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum	57
4.6. 6. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum	58
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	60
5.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler	60
5.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	62
5.2.1 “Yaşasın Okulumuz” Şarkısının Piyano Eşliği İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	62
5.2.2 “Yağmur Yağıyor” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	62
5.2.3 “Pazara Gidelim” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	63
5.2.4 “Gel Bize Katıl Bize” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	63
5.2.5 “Kara Basma” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	64

5.2.6 “Minik Kuş” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler	65
5.2.7 “Halay” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler	65
5.2.8 “Bir Dünya Bırakın” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	66
5.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	66
5.3.1 Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Kullanılan Eksen ve Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç Ve Öneriler...	66
5.3.2 Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Başlangıç ve Bitiş Seslerine İlişkin Sonuç Ve Öneriler	67
5.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler	67
5.4.1 Örneklemin Şarkı Kesitlerinden Aldıkları Başarı Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişin Sonuç ve Öneriler	67
5.4.2 Örneklemin Şarkı Kesitlerinden Aldıkları Başarı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişin Sonuç ve Öneriler	69
5.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler	71
5.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler	72
5.7 Müzik Eğitimcilerine ve Araştırmacılara Öneriler.....	72
6. KAYNAKÇA	74
EKLER	78

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çocukların Genel Ses Sınırları/Alanlarına İlişkin Alanyazından Örnekler	3
Tablo 2. Yaşlarına Göre Çocukların Ses Sınırları.....	4
Tablo 3. Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin “Ortalama Ses Sınırı Belirleme Formu”ndaki şarkı kesitlerinin orjinal tonları/makamları üzerinden aldıkları ortalama başarı puanları	30
Tablo 4. Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin “Ortalama Ses Sınırı Belirleme Formu”ndaki şarkı kesitlerinin orjinal tonları/makamları üzerinden aldıkları ortalama puanlarının başarı düzeyleri	31
Tablo 5. Seçilen Örneklemin “Yaşasın Okulumuz” Şarkısını Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	34
Tablo 6. Seçilen Örneklemin “Yağmur Yağıyor” Şarkısını Yansılama Yöntemi ile Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı	37
Tablo 7. Seçilen Örneklemin “Pazara Gidelim” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	39
Tablo 8. Seçilen Örneklemin “Gel Bize Katıl Bize” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı	41
Tablo 9. Seçilen Örneklemin “Kara Basma” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	43
Tablo 10. Seçilen Örneklemin “Minik Kuş” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	45
Tablo 11. Seçilen Örneklemin “Halay” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi ile Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	47
Tablo 12. Seçilen Örneklemin “Bir Dünya Bırakın” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi ile Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	49
Tablo 13. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Kullanılan Eksen ve Ses Sınırları.....	50

Tablo 14. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Başlangıç Sesleri	51
Tablo 15. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Bitiş Sesleri	52
Tablo 16. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısında Kullanılan Başlangıç ve Bitiş Seslerinin Karşılaştırılması	53
Tablo 17. Örneklemin Şarkı Kesitlerindeki Başarı Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılması	54
Tablo 18. Örneklemin Şarkı Kesitlerindeki Başarı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması	56
Tablo 19. Müzik öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenlerinin, sınıflarındaki öğrencilerin ses sınırları hakkındaki görüşleri	57
Tablo 20. Öğretmenlerin Aktarım(Transpoze) Konusuna Yaklaşımları.....	59

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Öğrencilerin seslerinin, piyano tuşesi denk geldiği oktavlar	30
Şekil 2. Seçilen Örneklemin “Yaşasın Okulumuz” Şarkısını Piyano Eşliği İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	34
Şekil 3. Seçilen Örneklemin “Yağmur Yağıyor” Şarkısını Yansılama Yöntemi Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	36
Şekil 4. Seçilen Örneklemin “Pazara Gidelim” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	38
Şekil 5. Seçilen Örneklemin “Gel Bize Katıl Bize” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı	40
Şekil 6. Seçilen Örneklemin “Kara Basma” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	42
Şekil 7. Seçilen Örneklemin “Minik Kuş” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	44
Şekil 8. Seçilen Örneklemin “Halay” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi ile Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	46
Şekil 9. Seçilen Örneklemin “Bir Dünya Bırakın” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi ile Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı.....	48
Şekil 10. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Kullanılan Eksen ve Ses Sınırları.....	50
Şekil 11. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Başlangıç Sesleri	51
Şekil 12. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Bitiş Sesleri	52
Şekil 13. Öğretmenlerin Aktarım(Transpoze) Konusuna Yaklaşımları.....	58

1.GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca birey, sesiyle varolmaktadır. Bütün yaşamını sessel bir çevrede yaşar. İnsanın doğumundan ölümüne kadar iletişim, duyu ve düşüncelerini ifade etmek gibi ihtiyaçlarında hep sesini kullanır.

İnsan sessel bir dünyada doğar. İnsanın yaşadığı bu dünyada ses, diğer doğal, kültürel ve toplumsal öğeler arasında çok önemli bir yer almaktadır. Sesi olmadığı dünyada iletişim ve etkileşimden bahsedilemez. İnsanın çevresinde, tüm bu sesler yer alır ve insan bu farklı sesleri, kaynağı, türü ve işlevi açısından çözer, yorumlar. Sesi kullanma becerisi geliştikçe kendine özgü ifade yöntemleri geliştirir. Bu ifade yöntemleri sadece iletişim amaçlı değil, aynı zamanda estetik ihtiyaçlarını da gidermek üzere kullanılır (Uçan, 2005 :11).

Ses, birçok eğitimci tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır.

Gazimihal, sesi; “ötümlü bir cismin hava boşluğundaki titreşimlerinin verimi olayı ve bu neticenin işitme organlarımızı üzerindeki etkisi” olarak tanımlamaktadır. Türkiye Türkçe’sinde her türlü ses tek bir sözcük ile ifade edilir ve insan sesini anlatmak için “insan sesi” diye özellikle belirtmek gerekirken, bazı dillerde her iki kavram için farklı terimler kullanılmaktadır. Örn: İngilizce’de; ses: sound, insan sesi: voice, Almanca’da; ses: klang, insan sesi: stimme, Fransızca’da ses: le son, insan sesi: la voix olarak kullanılmaktadır (Töreyin, 2008 :21).

Uçan, sesi; “insanın kendi ses organı ve ondan çıkardığı, ondan ürettiği kendi sesi, müzik yapma ve yaratmada en doğal, en kullanışlı, en yetkin ve etkili araç ve gereçtir” olarak tanımlamıştır. Bunun en önemli sebebini ise insanın kendi ses organıyla ve kendi sesiyle birlikte doğması büyümesi ve gelişmesi olarak belirtmiştir. İnsanın en doğal çalgısının kendi bedeni, kendi ses üretme organı olduğunu savunmuştur. İnsanın en doğal müziksel gereci de yine kendi sesidir” şeklinde belirtmiştir. (Uçan, 2005 :22).

İnsanlık tarihinde, bedeninin bir ürünü olan sesin, şarkı söyleme amaçlı kullanılmasının, ne zaman ve ne şekilde gerçekleştiği kesin olarak bilinmemektedir. Bununla beraber, duygularını ifade etmeye yarayan mırıltı, homurtuların, zamanla doğada işittiği sesleri yinelemeye dönüştüğü, süreç içinde “konuşma”nın zemininin atıldığı, “dil”e ilişkin

belirtilerin, daha “anamlı” heceler ve sözcüklerin ortaya çıktığı düşünölmektedir(Değer, 2012: 29).

İnsan bedeni dünyaya geldiği günden, ergenliğe girdiği yıllara kadar hızlı bir değişim sürecindedir. Bu yüzden çocuk sesleri ve yetişkin sesleri gürölük, genişlik ve tını bakımından birbirinden oldukça farklıdır.

Ancak, anatomik ve fizyolojik özellikler bakımından, ses değişimi (mutasyon) geçirmemiş bir çocuk sesi, kadın ve erkek seslerinden çok farklı değildir (Brown, 1996: 67).

Kız, erkek farkı olmaksızın ergenlik çağına gelene kadar geçen dönemi kapsayan sesler “çocuk sesleri” olarak nitelendirilmektedir. Çocuk seslerinin gelişimleri daha tamamlanmamıştır. Çocukların sadece fiziksel yapıları değil, ses organları da ergenlik çağına doğru sürekli bir biçimde gelişim gösterir. Bu çağda, kız ve erkek sesleri arasında belirgin farklar yoktur. Yalnız erkek çocuk sesleri genelde 9 yaşından sonra, kız çocuk seslerine oranla, daha iyi bir gelişim gösterirler (Egüz, 1991: 135).

Çocuk sesleri üzerine yapılan ve yıllarca süren araştırmaların sonucunda Trollinger’e (2007: 19-23) göre, çocuk sesi ile ilgili temel noktalar şunlardır:

1. Çocukların vokal anatomileri yetişkinler gibi değildir.
2. Küçük çocuklar tamamen işlevsel vokal bağlara (ligament) sahip değildir.
3. Çocuklar, yetişkinlerle aynı şarkı söyleme bölgelerine (register) sahip değildir.
4. Çocuklar fizyolojik olarak doğal vokal vibratoya sahip değildir.
5. Sağlıklı bir çocuk sesi fizyolojik olarak yetişkin sesi gibi tınlamaz. Bunun tersi de geçerlidir.
6. Çocuklar “ulaşılabilir” (accessible) ve “kullanılabilir” (available) perdelere sahiptir.
7. Çocukların şarkı sesi sınırları fizyolojik olarak dar ve yetişkinlerin sınırlarından daha yüksektir.
8. Çocuklar vokal sorunlara yatkındır (Akt: Değer, 2012: 75-76).

Eğitimcilerin uzalaşamadıkları konulardan biri ise çocukların ses sınırları ve aralıklarının nasıl bir görünüm sergilediğidir. Her çocuk diğerlerinden farklı özellikler gösterebilmektedir.

Değer'e göre; "çocuk seslerinin sınıflandırılmasında, o çocuğun yaşı, cinsiyeti, müzik eğitimi durumu, hazırbulunuşluk düzeyi, konuştuğu anadili, yaşadığı toplumsal çevre, ailesinin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik durumu vb. birçok değişkenin varlığı bilinmektedir. Ancak tüm bu değişkenler göz önünde bulundurulduğunda ve olabildiğince eşitlendiğinde bile, çocukların "genel" olarak ses sınırları ile ilgili oldukça farklı sonuçlar elde edildiği gözlemlenmektedir"(Değer, 2012: 77).

Çocuk ses sınırlarının çok küçük yaşlarda ya da eğitime yeni başladıklarında dar bir görünüm sergilediği bilinmektedir. Bu görünüm yaş ilerledikçe ve müzik eğitimi aldıkça genişlediği söylenebilir. Birçok eğitimci çocuk seslerini yaş gruplarına göre belirlemiştir. Bu ses sınırlarının coğrafi, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel, hormonal, beslenme alışkanlıkları ve bireysel farklılıklar gibi değişkenlere göre çeşitlik gösterdiği de düşünülmektedir.

Tablo 1. Çocukların Genel Ses Sınırları/Alanlarına İlişkin Alanyazından Örnekler

Ses sınırları	Açıklama	Kaynak
Do3-Fa4	Çocuk ses sınırı	MEB, 1961:283
Re3-Mi4	Çocuk ses genişliği	Özekin, 1962:5
Do3/Re3/Mi3-Mi4/Fa4	Çocuk ses sınırı	MEB, 1965:236
Re3-Re4	Çocuk ses sınırı	MEB ve Yaykur, 1980:5
Sib2-Fa4/Sol4	9-11 yaş arası Çocuk Ses Sınırı	Garretson, 1993:142
Do3-La3	Erken çocukluktaki rahat ses sınırları	Lyon, 1993:21
La2-La3	Küçük çocukların rahat söylediği ses sınırları	Toraganlı, 1993:7
Do3-La3	Küçük çocuklar için uygun ses sınırları	Haines ve Gerber, 1996:118
Si2-Re4/Mi4	Gelişen sesler ve 8 yaşındaki birçok çocuğun ses sınırları	Haines ve Gerber, 1996:118
Sol2-Sol3	Küçük erkek çocuklarının rahat ses sınırları	Cleall,1970. Akt. Mills, 1998:64
La2-Si3	Küçük kız çocuklarının rahat ses sınırları	Cleall,1970. Akt. Mills, 1998:64
La2-Re4/Mi4	8-9 yaş rahat şarkı söyleme sınırları	Wilson, 2003:35
Mi3-Do443	6-9 yaş ses aralığı	Yönetken, 1952:8
Sib2-Fa4	Çocuk ses genişliği	Aydoğan, 2007:158

Re3-La3	Küçük çocuklar için başlangıç ses sınırı	Trollinger, 2007:23
Sib2-Mi4/Fa4	Eğitimle açılan çocuk ses sınırları	Trollinger, 2007:23
Sib2-Fa3	Başlangıç ses alanı	Değer ve AYTEPE, 2009:182
Si2-Si3	Ortak ses alanı	Değer ve AYTEPE, 2009:182

(Değer, 2012: 78)

Tablo 1. de görüldüğü gibi, çocukların ses sınırları hakkında farklı veriler vardır. Bu verilerin birbiriyle örtüşmediği görülmektedir.

Tablo 2. Çocukların Yaşlarına Göre Ses Sınırları

Yaş	Kaynaklar						
	Yönetken (1952)	Chevais	Lunchsinger ve Arnold (1967)	Egüz (1976)	Deliorman (1977)	Hackett ve Lindeman (1988)	Biröl (1992)
4	Veri yok	La2-Mi3	Re3-Sib3	Veri yok	Veri yok	Veri yok	Veri yok
5	Veri yok	La2-Fa3	Re3-Sib3	Veri yok	Veri yok	Veri yok	Veri yok
6	Re3-Si3	Si2-Sol3	Re3-Do4	Re3-Sol3/La3	Re3-Si3	Do3-La3	Veri yok
7	Do3-Re4	Do3-Do4	Do3-Do4	Re3-Sol3/La3	Re3-Si3	Do3-La3	Re3-Sol3/La3
8	Si2-Mi4	Do3-Mi4	Si2-Do4/Re4	Re3-La3/Si3	Re3-Si3	Do3-Do4	Re3-La3/Mi3-Si3
9	Si2-Fa4	Veri yok	Sib2-Re4	Do3/Re3-Do4	Re3-Do4	Do3-Do4	Do3/Re3-Do4
10	La2-Sol4	Do3-Sol4	Si2-Mib4	Re3-Re4	Re3-Re4	Si2-Re4	Re3-Re4
11	Sol2-La4	Veri yok	La2-Mib4	Do3-Re4	Re3-Re4	Si2-Re4	Do3-Re4/Mi4
12	La2-Fa4	Do3/Re3-Sol4	La2/Si2-Re4/Fa4	Veri yok	Re3-Mi4	La2-Mi4	Veri yok
13	Veri yok	Veri yok	Si2-Do#4/Fa4	Veri yok	Do3-Mi4	Veri yok	Veri yok
14	Veri yok	Veri yok	Si2-Mi4/Fa4	Veri yok	Do3-Mi4	Veri yok	Veri yok

Tablo 2. (Değer, 2012: 79)

Tablo 2.'de İlkokul 3. Sınıf (9 yaş) öğrencilerinin ses sınırları en geniş haliyle Si2-Fa4 olarak en dar haliyle ise Re3-Do4 olarak görülmektedir. Ancak çocukların bu ses sınırlarını şarkı söyleme aralığı olarak kullanabilmeleri için nitelikli bir müzik eğitimi gerekmektedir. Çocukların çıkarabildikleri her müziksel ses onların şarkı söyleme sesi demek değildir. Nitelikli bir şarkı söyleme eğitimi ile çocukların vokalledebildikleri sesleri şarkı söyleme sesine dönüştürmek gerekmektedir. Bu dönemde müzik eğitimcisine önemli görevler düşmektedir.

Bu dönemde çocuklara ses eğitimi vermeye başlamadan önce ses özelliklerini, türünü ve ses sınırlarını bire bir saptamak gerekmektedir. Bu saptama sırasında özellikle ses sınırlarını belirlenmesine çok dikkat edilmelidir. Çünkü yanlış yapılan bir saptama ya da gözden kaçan bir aralık belirleme hatası, uygulanacak eğitime bağlı olarak çocuğun sesine zarar verecektir. Çocuğun göreceği fizyolojik zararın yanında, derslerde şarkı öğretimi sırasında katılmak isterken sesi yetersiz kaldığı için şarkının sınırının ve tonunun/makamının dışında kalacaktır. Bu da isteksiz bir topluluk ve de şarkı söylemekten keyif almayan çocuklarla sonuçlanacaktır.

Morgül (2006:25), yazılı kaynaklarda yer alan çocuk şarkılarının pek çoğunun çocukların ses sınırlarının üzerinde olduğunu ve şarkıların alto ses sınırlarına taşınması gerektiğini belirtmektedir. Yapılmadığı takdirde bu durumun çocuğu yapamayacağı bir işe zorlamak olduğunu ve çocukta “Benim sesim bunu söylemeye yetmez” bilinci olmayacağı için, “şarkı söylemek istemiyorum, sevmiyorum” duygusu yaratacağını savunmaktadır.

1.1. Müzik Eğitimi ve Alt Boyutları

Müzik eğitimi temel olarak, müziksel bir davranış kazandırma veya müziksel bir davranış değişikliği oluşturmaktır. Eğitim alan bireyin kendi müziksel yaşantısı eğitim süresince temel oluşturur. Bu temel ve amaç ışığında planlı ve programlı bir süreç izlenir ve hedeflere ulaşılır.

“Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşim daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir” (Uçan, 2005: 8).

Genel-özengen-mesleki müzik eğitiminde etkin ve önemli bir yer tutan koro eğitimi, çok sayıda bireyi müzik eğitimi kapsamına almakta, onların “bireysel, toplumsal, kültürel, eğitsel ve ekonomik bakımdan sağlıklı, düzenli ve etkili ilişkiler” kurmalarına yardımcı olmaktadır” (Çevik, 1999: 7).

Bir bütün olarak müzik eğitimi, birbirinden ayrı düşünilemeyen üç kola ayrılmaktadır.

- Mesleki Müzik Eğitimi
- Özengen Müzik Eğitimi
- Genel Müzik Eğitimi

1.1.1. Mesleki Müzik Eğitimi

Müzik eğitiminin bir kolu mesleki müzik eğitimidir.

Mesleki müzik eğitimi; müzik alanındaki belirli meslek ya da çalışma dallarının gerekli kıldığı müziksel bilgi, beceri, anlayış ve alışkanlıkların kazandırılmasına yönelik müzik eğitimidir (Uçan, 2005: 31-32).

1.1.2. Özengen Müzik Eğitimi

Müzik Eğitiminin bir diğer kolu ise özengen müzik eğitimidir.

Özengen müzik eğitimi, müziğe ya da müziğin belli bir dalında özengence (amatörce) ilgili ve yatkın olanlara yönelik olup, ektik bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar(Uçan, 2005: 31-32).

1.1.3. Genel Müzik Eğitimi

Müzik eğitiminin son ve herkese hitap eden kolu ise genel müzik eğitimidir.

Genel müzik eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım göstermeksizin, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir “insanca yaşam” için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar (Uçan, 2005: 31-32).

Müzik, her birey tarafından bilinmesi gereken ortak bir kültürdür. Bu kültür aktarımını okulöncesi ve ilkokul basamaklarında sınıf öğretmeni tarafından, ortaokul ve lise basamaklarında müzik öğretmeni tarafından, üniversitelerde ise müzik öğretim görevlisi tarafından sağlanır.

İlköğretim öncesi ve ilköğretim evrelerindeki genel müzik eğitiminde, bireye asgari ortak-temel müzik kültürü kazandırılırken, çeşitli müziksel araç ve gereçlerle yüzyüze gelme, çalışma ve kendini müziğin belli başlı davranış boyutlarında deneme fırsatı ve olanağı da verir (Uçan, 2005: 31).

1.1.3.1 Ülkemizde Genel Müzik Eğitimi Tarihi

İlk müzik dersleri 1870 yılında ilköğretmen okullarının Sübyan (İlkokul) ve Rüştüye (Ortaokul) sınıflarına konularak başlamış, daha sonra, 1913-1914 öğretim yılında İdadilerin (Liselerin) ikinci denemlerinde, toplu şarkı söylemine gelen gına dersleri adı altına girmiştir. Müzik derslerini kapsayan ilk müfredat programlarından başlayarak, bugüne dek yapılanları incelersek, okullarımızda da müzik yapmaya yarayan araçların başında, yine insan sesinin ele alındığını görürüz (Egüz, 1991: 124).

“Müzik ders olarak okullara ilk kez 1870’de İstanbul Muallim Mektebi’nde girdi. Şarkı öğretimiyle sınırlı dersleri bando subaylarıyla Sarayın fasıl müzikçileri veriyordu. Anadolu’da müzik eğitimi çoğunlukla bilgisiz ve yetersiz kişilerin elinde başladı. Çocuk ve gençlere yönelik bir şarkı dağarı bulunmadığı için derslerde yetişkinler için yazılmış şarkı ve ilahiler söyletiliyordu” (Selanik, 1996: 293).

Cumhuriyet öncesi müzik eğitiminin en önemli eksikliği “müzik öğretmeni” yetiştirilmemesiydi. Tanzimat döneminde 1869 tarihli Eğitim Genel Tüzüğü (Maarif-i Umumiye Nizamnamesi) ile sağlanan düzenlemelerle, özellikle de II. Meşrutiyet döneminde, çeşitli okullara müzik dersi konulmuştu, ancak bu dersleri yürütecek müzik öğretmenlerini yetiştirecek bir program yoktu. Bu nedenle “kimi müzikçiler, müzikçi olduğu kabul edilenler veya sayılanlar ya da müzikten anlayanlar ya da anladığı sanılanlar okullara müzik öğretmeni” olarak atanıyorlardı (Uçan, 2005: 423-424).

Temeleğitimde, 1948 yılına kadar sadece kent ilkokul programlarında yer alan müzik dersi, 1948’den itibaren köy ilkokul programlarında da yer almaya başlamıştır.

Müzik eğitimi açısından kent ile köy ilkokul programları arasındaki farklılık, böylece 1948 Programı ile giderilmeye çalışılmıştır (Uçan, 2005: 51).

Süreç içinde, yüzlerce yıllık halk kültürünün çocuk oyunlarındaki yansıması olan tekerleme, sayışma ve bilmecelerin kulaktan yayılmaya devam ettiği ancak çocuklara yönelik müziğin bu türdeki örneklerinin “eğitsel bir amaçla ve müzik derslerinde” kullanılmadığı düşünülmektedir. Bu sebeple çocuklar için yazılmış bir “şarkı dağarı”ndan söz edebilmek için henüz erkendir. Çocuk korolarının kurulabilmesi için, çocuklara öğretilecek bir dağar ve bu dağarı öğretebilecek donanımda eğitimciler gerekmektedir (Değer, 2012: 7).

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programında birinci kademe yani 1, 2 ve 3. Sınıflarda müzik derslerinin sınıf öğretmenleri tarafından, ikinci kademe, yani 4. ve 5. Sınıflarda müzik derslerinin sınıf öğretmenleri veya müzik öğretmenleri tarafından, üçüncü kademe yani 6, 7. 8. Sınıflarda ise müzik derslerinin müzik öğretmenleri tarafından verilmesi esas alınmıştır. Bu tabloya bakıldığında sınıf öğretmenlerinin ihtiyaç duyulduğunda 1. Sınıftan, 5. Sınıfa kadar müzik derslerini yürütebildikleri görülmektedir (Kutluk, 2010: 291).

2012-2013 eğitim – öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan 4+4+4 eğitim sistemi içerisinde de durum eskisinden çok farklı değildir. Müzik eğitimcilerinin, müzik derslerinin bu dersin kendi öğretmenlerine verilmesi için verdikleri çabalara rağmen yeni sistemde ilkokul, ortaokul ve lise olarak ayrılan eğitim sisteminin ilk basamağı olan ilkokullarda müzik dersi sınıf öğretmeni yönetiminde kalmıştır. Bundan önceki eğitim sisteminde ilk 3 sınıf sınıf öğretmenine aitken yeni eğitim sisteminde 4. sınıf da müzik öğretmenin elinden alınmıştır.

Geçmişten günümüze ilkokullarda müzik dersleri sınıf öğretmenleri tarafından yürütülse de, sınıf öğretmeni yetiştiren kurumların programları oldukça değişim göstermiş ve müzik dersi içeriği yönünden zayıflamıştır. Bu noktalar açısından tarihsel süreçte sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlarda müzik derslerinin konumunu incelemek yararlı olacaktır.

1.1.3.2 Öğretmen Yetiştiren Kurumların Müzik Eğitim Programları'nın Tarihsel İçerikleri

1.1.3.2.1 İlköğretmen Okulları Programında Müzik Derslerinin Yeri

İlköğretmen Okulu Müzik Eğitim Programıyla ilgili olarak Cumhuriyet döneminin ilk “yeniden düzenleme” çalışmaları 1924 yılında yapılmış, onu 1926, 1938, 1953 ve 1970 çalışmaları izlemiştir. 1924 ve 1926 programları bireysel keman öğretimini de kapsayacak biçimde düzenlenmiş (MEB, 1972: 129, akt:Uçan, 2005:74), 1938 programı, sadece her bir sınıfta işlenecek konular ve yapılacak etkinlikleri içeren kapsamda tutulmuştur (Uçan, 2005: 74).

1953 programı, köy enstitülerini de kapsayan bir bütünlükle oluşturulmuştur. 1970 programı ise, “amaçlar”, “açıklamalar”, “sınıf ve okul koroları”, “çalgılar ve çalgı toplulukları”, “dilli flüt (blokflüt)”, diğer araç ve gereçler” ve “ders konuları” başlıkları çerçevesinde hazırlanmıştır(Uçan, 2005: 74).

1950’li yılların başlarından 1970’li yılların ortalarına kadar geçen süre içinde önce İstanbul, sonra ona ek olarak Ankara İlköğretmen Okulu’nda uygulanmış olan Müzik Semineri ya da Özel Müzik Bölümü Programı (D tipi program), aynı yıllarda Eğitim Enstitüleri Müzik Bölümlerinde uygulanan programın adeta küçültülmüş bir modeli gibi hazırlanmıştır (Uçan, 2005: 74).

1.1.3.2.2 Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalları Programında Müzik Derslerinin Yeri

Eğitim fakülteleri sınıf öğretmenliği ABD programlarında müzik 2. Sınıf içerisinde 2 dönem okutulmaktadır. Müzik dersinin bulunduğu ilk dönem amaç olarak müzik terimleri ve müziksel konuları öğrenmeye yöneliktir. Eğitim fakülteleri sınıf öğretmenliği ABD müzik dersi 1. dönem amacı olarak; “Öğretmen adaylarına müziğin çocuğun gelişimindeki yeri ve önemini kavratmak, bu konuda müzikle ilgili genel bilgilerini kazandırmak, basit bir çalgı aleti çalma ve nota okuma becerisi kazandırmak, ilköğretim düzeyinde öğretebileceği şarkı dağarcığı geliştirmek” olarak belirlenmiştir. Eğitim fakülteleri sınıf öğretmenliği ABD müzik dersi 2. dönem amacı olarak ise “Öğretmen adaylarına sınıf öğretmenliği düzeyinde elde edindikleri müzik dersi ile ilgili bilgi ve becerilerini kullanabilmelerini sağlamak, ilköğretimde müziğin öğretimine

yönelik yöntem ve teknikler konusunda bilgi ve beceri kazandırmak” olarak belirlenmiştir.¹

4 yıllık eğitim-öğretim içerisinde 1 yıl süreyle müzik eğitimi almaları ve ders içerikleri müzik dersini yönetmeleri için yeterli gibi görünse de bu süreçte öğretmen adayları bu konular hakkında ancak fikir sahibi olabilecekleri genel düzeyde bilgilenebilecekleri düşünülmektedir. Bu bilgilerin daha detaylandırılması ve sürece yayılması İlköğretmen Okullarındaki müzik eğitimine benzerlikler gösterecek ve öğretmen adaylarının müzik öğretmenliği yeterliklerinin yükselmesine sebep olacaktır.

1.1.4 Genel Müzik Eğitimi İçerisinde Toplu Şarkı Söyleme Eğitiminin Önemi

Müzik eğitiminin en temel, en etkin ve en yaygın alanı olan koro eğitimi; koroya ve koroyu oluşturan üyelere, ortak yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak belirli sosyomüziksel davranışlar kazandırma, varolan sosyomüziksel davranışları değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir (Uçan, 2001: 7-32).

Ekonomik olarak gelişmemiş ülkelerde ve bizlerin yoksul çevrelerinde her birey, (her çocuk, her genç, her yetişkin kişi) bir çalgı satın alamayabilir; ama her birey şarkı söyleyebilir. Bu yüzden yurdumuzda nitelikli müziğin gelişip ilerlemesinde çocuk ve gençlik koroları, müzik gelişiminin temelini oluşturmaktadırlar. Tabii ki imkanlar dahilinde çalgı eğitimi de yapılabilir, çalgı toplulukları da kurulabilir. Bunlar yapılmalıdır, yapılmaktadır. Bununla yanında, koroların yurt çapında yaygınlaştırılması ihtimali, daha yüksektir. Korolar yurt çapında müzik gelişiminin temelini oluşturabilirler (Sun, 2009:1).

Toplu şarkı söyleme eğitimi çocukların hem bireysel hem de topluluk içinde hareket etmelerini sağlaması açısından çok önemlidir. Bir sınıftaki şarkı söyleme başarısı bireyin hem bireysel hem de toplu söyleme başarısıyla ortantılır.

Bu nedenle koro eğitimi; “bireysel farklılıkların ‘bir’e indirgendiği bir süreçten çok, tüm bireylerin ‘kendi seslerini’ buldukları bütünün ‘bir’liğini oluşturma süreci” olarak da tanımlanabilir (Değer, 2008: 1).

¹ http://www.sinifogretmenligi.hacettepe.edu.tr/dosyalar/iso_lisans_programi.pdf,
http://www.education.ankara.edu.tr/index.php?bil=bil_icerik&icerik_id=448.

1.2 Çocuk Şarkısı ve Özellikleri ile Bireyin Gelişimine Katkıları

“Sözleri ve ezgisiyle çocuklar için yaratılmış olan şarkılara “Çocuk Şarkıları” denir. Çocuk şarkıları dağarcığı, ya çocukların söyledikleri anonim şarkılardan, ya da çeşitli toplumların halk müziklerinden ya da çocuklar için söz ve müzik yazan yerli ve yabancı yaratıcıların çocuk şarkılarından oluşur” (Sun, 2002: 26).

Ülkemizde, eğitim müziği alanında kullanılan çocuk şarkıları başlıca dört kümede düşünülebilir:

1. Aktarma Şarkılar,
2. Öykünme Şarkılar,
3. Anonim Şarkılar (Tekerleme, Saymaca, Ninni, Halk Türküleri),
4. Türk Okul Şarkıları.

Ezgisi yabancı, sözleri Türkçe olan şarkılara “aktarma şarkılar” denir. Uygulama yolu ise: yabancı bir ezginin altına Türkçe sözler yazılarak ortaya çıkan şarkı Türk okul müziği dağarcığına aktarılmış oluyor. Okullarımızda öğretilen şarkıların bir kısmı aktarma şarkılardır (Sun ve Seyrek, 2002: 26).

Eğitim müziği alanında kullanılan bir başka çocuk şarkısı türü ise “öykünme şarkılar”dır. Bu şarkılar, Türk Okul Müziği bestecilerinin yarattığı, kaynağını başka toplumların müziklerinden alan okul şarkılarıdır. Batı müziğinin majör-minör dizileri ve ölçüleri içinde Türk besteciler tarafından yapılmış ve Türk okul müziği dağarcığına dahil olmuş şarkılardır (Sun ve Seyrek, 2002: 26).

Halkımız yüzyıllar boyunca yarattığı, beğenisinin ve zamanın süzgecinden geçirerek yaşattığı, dizileri, ölçüleri, yapısı, özü, sözü, duyarlığı ve herşeyiyle kendisinin olan türküler “anonim şarkılar”ımızdır. Bunlar , bölgelere göre, horon türküsü, zeybek türküsü, halay türküsü vb. diye anılan, sözleriyle binbir konuya açılıp, Türk halkınıçine kendisini koyduğu yaratmalardır. Özellikle 1969 yılında başlayarak, halk türkülerimiz, okul eğitimine girmeye başlamış, hatta gitgide okul müziğimizin temeli olma durumuna gelmiştir (Sun ve Seyrek, 2002: 27).

Türk bestecilerimizin yazdığı, kaynağını halk müziği oluşturan okul şarkılarına “Türk okul şarkıları” denir. Bu şarkılar, Türk müziği dizileri ve ölçüleri içerisinde yapılmış, halkın beğenisine uygun, halkı geliştirici, yapısını ve özünü halk müziği oluşturan ancak özentisi ve öykünme olmayan özgün yapılarıdır. Günümüzde sayıca ve

nitelikçe önemli sayılacak bir Türk okul şarkısı dağarcığı oluşmuştur denebilir (Sun ve Seyrek, 2002: 27).

“Çocuk şarkılarındaki ezgiler genellikle 5-6 perde içinde kalan seslerden yapılmıştır. Bir sestem ötekine, genellikle ikili, üçlü aralıklarla geçilmekte, dördü ve beşli atlayan aralıklar ender olarak kullanılmakta, altılı atlayan aralıklar ise hemen hemen hiç kullanılmamaktadır. Müzik cümleleri genellikle kısa süreli motiflerden oluşmakta ve ikinci motifler birinci motifin tartımsal yapı bakımından ya aynısı ya da sözün gereğine göre küçük değişikliklerle yinelenmektedir”(Sun ve Seyrek, 2002: 36).

Bu bağlamda seçilen çocuk şarkılarının çocukların ses aralıklarına uygunluğu da önem kazanmaktadır.

Çocukların seslerinin duyulması ve daha gür bir şekilde şarkı söyleyebilmeleri için Değer ve diğerleri (2011: IV) “Şarkıyı yazıldığı değil, söyleyecek olanlara en uygun eksenden çalmak, öğretmek ve söyletmek” gereğinin önemini vurgulamışlardır.

Şarkı seçiminin sınıfı oluşturan bireylerin ses aralıklarına uygunluğunu saptamak gerek öğrenmenin daha iyi gerçekleşmesi, gerekse çocukların ses sağlıkları açısından oldukça önemlidir.

Çevik’e (1999: 51), göre çocuk sesleri, “yalın, düz (vibratosuz) parlak ve çoğu zaman pürüzsüzdür. Üst tonları açık ve renklidir. Bazı çocuk seslerinde ise alt tonlar biraz daha koyu ve tınılıdır. Bu bakımdan çocuk sesleri, soprano çocuk sesleri ve alto çocuk sesleri olarak ikiye ayrılabilir”.

Bu sınıflama bağlamında, çocuklarda ses sınırları (range), ses alanı(genişliği/tessitura), ortak ses sınırları, ortak ses alanı gibi kavramların dikkatle incelenmesi gerekmektedir. Bu konuyla ilgili birçok farklı görüş bulunmaktadır.

Yönetken (1952:14-15) “tesitura”yi “ses genişliği” olarak kullanırken, Gazimihal (1961:249), “bir sesin veya bir sazın iyi ve kolaylıkla çıkardığı seslerin tam genişliği” olarak tanımlamıştır. Çevik (1999: 38) ise “ses sınırları”nı, “bir sesin müziksel olarak rahatça çıkarabildiği en kalın ve ince sınırlar”, “ses alanını/genişliği”ni ise, “bir sesin rahatlıkla ulaşabildiği en uç sınırlar arasında taradığı alan” olarak tanımlamaktadır.”

Birden fazla üyeden oluşan çocuk korolarında ya da birden fazla insanın olduğu kümelerde, “ ortak ses sınırı” ve “ortak ses alanı” kavramları kullanılmaktadır.

“Şarkılardaki ortalama ses alanı (en kalın ve en ince seslerin arasında kalan ses alanı) söylemeye elverişli olmalıdır. Alt veya üst ses alanlarında ya da orta tonlarda zorlayıcı, yorucu ve sıkıcı tekrarlar olmamalıdır” (Aytepe ve diğerleri, 2011: III).

Ortak ses sınırı, bir çocuk korosunda yer alan üyelerin tümünün, rahatlıkla çıkarabildikleri, en kalın ve en ince noktalarıdır. Ortak ses alanı ise bir çocuk korosunda yer alan üyelerin tümünün rahatlıkla çıkarabildikleri seslerin toplamıdır (Değer, 2012: 100).

Değer’e göre çocuklara yönelik şarkı öğretiminde gözlemlenen en önemli sorunlardan biri de yanlış şarkı seçimidir (Değer, 2012).

Doğru şarkı seçiminin yapılmaması durumunda seçilen şarkının ses sınırı ve sınıfın ortak ses sınırı birbiriyle uyum göstermemektedir. Bu durum sınıftaki bireylerden öğretilen şarkının ses sınırları dışında kalanlarının yeteneksiz olarak görülmesi ve baskılanmasına sebep olmaktadır. Oysa ki aktarım (transpoze), bazı alıştırmalar ve yansımalar gibi doğru yöntemlerle ses sınırı dışında kalan öğrencilerin de şarkı söyleyebilen gruba dahil olması sağlanabilmektedir. Birçok müzik eğitimcisi bu konuyla ilgili yöntemler önermiş ve uygulamışlardır.

“Küçük çocukların rahatlıkla dolanabileceği ses alanı, portenin altındaki 2. Çizgideki La3 ile, 2. Aralıktaki La4 sesi arasında kalan bölgedir. İnce Do5-Re5 seslerinde gezinen şarkılar, alt seslere göçürüleek söylenmelidir. La4’ten ince seslerin, çocuklar bağırtılmadan ve zorlanmadan, hafif baş sesi biçiminde çıkarılması çalışılmalıdır” (Toraganlı, 1993: 7).

Eğitimcilerin, öğrencileriyle çalışırken ortalama ses alanına dikkat etmesi ve öğretecekleri tekerlemelerin uzunluğunu göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Öğrenciler, başlangıçta dar bir ses alanında orta tonlarda bulunan kısa tekerlemeler söylemeli, zamanla zorlaştırılmalıdır. Örneğin, başlangıçta üçlü aralıkta gezinen tekerlemeler, öğrencilere Do4-Mi4, Re4-Fa#4, Reb4-Fa4 gibi uygun ses alanlarında öğretilmelidir (Göncü ve Diğerleri, 2011: iii).

Aktarım (transpoze), bir şarkıyı yazıldığı tondan başka bir tona, aralıklarını koruyarak taşımak yada aktarmak demektir. Türk müziğinde göçürmek (şed) denir (Uluç, 2006: 27).

Aktarımın önemini Sun (2004: 125); “Çocukların ve gençlerin ses yükseklikleri, yaşlarına göre değişiklikler gösterir. Yazılı nota kimilerinin sesine uyar, kimilerine biraz ince, biraz kalın gelebilir. Bu gibi durumlarda öğretmen isterse, öğreteceği parçayı öğrencilerin seslerine daha uygun gelen bir başka eksene aktarabilir, o eksende çalabilir, söyleyebilir, bu durumda öğrenciler, yazılı notayı aynen okurlar. Bu tür çalış ve okuyuş, öğretimde kolaylık sağlar.” şeklinde belirtmektedir.

Kimi şarkıları, ince perdeden yazılmış olabilir, oysa bu tür bir şarkı içinde bulunan ses sayısı, çocukların ortak ses sınırı içindeki ses sayısı kadar olabilir. Yazılış yeri inceden olduğu için de bu şarkıyı, bu incelikte söylemek, çocuklar için olanaksız görünebilir (Sun ve Seyrek, 2002: 47).

Şarkı öğretimi sırasında yapılacak en kötü şey çocukları kapasitelerinin çok üstünde bir ses kullanımına zorlamaktır. Çocukların, en üst tonlarda bağırma ve pesleşmelerine yol açan teknik hatalara ve müzikal olmayan söyleyişlere yol açan nedenler üzerinde önemle durulmalıdır (Değer ve AYTEPE, 2009: 184).

Ülkemizde 20-30 yıl öncesine göre genel olarak insan sesleri, özelde de çocuk seslerinin daha alt tonlara kaydığı gözlemlenmektedir. Bu durum ses eğitimi sürecine ve sonuç almayı etkilemektedir. Hatta sınav ölçümlerinin bile “sorulan soruların dokusal konumuyla” ilgili gözden geçirilmesi düşünülmektedir. Sorular küçük oktavdaki sol, lab, la, sib bölgesini mutlaka yoklamalıdır (Değer ve AYTEPE, 2009: 184).

1.3 Şarkı Öğretiminde Genel Yöntem ve Yaklaşımlar

Çocuklara bir şarkıyı sözleri, ezgisi ve tartımıyla doğru olarak öğretmeye “şarkı öğretimi” denir (Sun ve Seyrek, 2002: 49).

Genel olarak ülkemizde geçmişten günümüze geçerli iki şarkı öğretim yöntemi bulunmaktadır.

- Kulaktan Öğretim Yöntemi (Genellikle genel müzik eğitiminde öğretmenlerin kullandıkları yöntem)
- Notayla Öğretim Yöntemi

1.3.1 Kulaktan Öğretim Yöntemi

“Kulaktan öğretim” temelde yansımalarla yapılır. Çocukların şarkıyı dinleyerek ve yineleyerek öğrenmeleri esasıyla uygulanır (Değer ve Aytepe, 2009: 178).

Ülkemizde yaygın kullanılan şarkı öğretim yöntemi kulaktan öğretim yöntemidir. Birçok ilkokulda notayla öğretim yapılmamaktadır. Notayla öğretim yöntemi için öğrencilere söyleyecekleri şarkıların düzeyinde solfej bilgisi verilmesi gerektiği için notayla öğretim yöntemi genel müzik eğitimi için hem zor hem de zaman kaybettiricidir. Öğretmenin şarkıyı söyleyip, tekrar ettirmesi yolu ile öğretmesi genel müzik eğitiminde en yaygın kullanılan yöntemdir. Bu öğrenmede model alma ve zaman açısından en tasarruflu yöntemdir.

İlk aşamada öğretmen, şarkının bütünü bir ya da birkaç kez söyler. İkinci aşamada da şarkının bir cümlesini alır ve öğrencilere tekrarlatır. Gerekirse bu tekrarlama işlemini yineler. Bir şarkı ögesi öğrenildikten sonra onu izleyen öbür öğeler de aynı şekilde öğretilir. Öğretmen, ayrı ayrı öğrettiği bu öğeleri bir bütün olarak söyler ve öğrencilerin de kendi yaptığı gibi birleştirerek söylemelerini ister (Sun ve Seyrek, 2002: 54).

İster kulaktan öğretim yöntemi kullanılsın, ister notayla öğretim yöntemi kullanılsın müzik dersinde şarkı öğretimi piyano destekli ve eşlikli yapıldığında daha verimli sonuçlar alınmaktadır. Çocukların daha temiz bir entonasyona sahip olmaları ve daha kalıcı bir öğrenme sağlaması açısından piyano desteği ve eşliği çok önemlidir.

1.3.2 Notayla Öğretim Yöntemi

“Notayla öğretim” notaları do, re, mi gibi heceler veya C, D, E gibi harflerle eşleştirerek okuma yoludur. Notayla öğretimin daha ileri düzeylerinde, dizinin yapısı,

içindeki dereceler, aralık vs. Düşünülerek okuma hedeflenir. Ancak bu hedeflere ulaşabilmek için temel düzeyde bir solfej öğrenimi gereklidir(Değer ve Aytepe, 2009: 178).

“Bir eserin solfejle çalışılması sırasında yapılan her tekrar, öğrencinin nota şifresini çözdüğü birkaç okumadan sonra anlamsız bir yinelemeye dönüşebilir. Elindeki müziği “notadan okuduğu” düşünülen öğrenci, çoğunlukla ezgi hafızasıyla öğrendiği ve bellediği müziği yineler”(Değer, 2005).

Şarkı öğretimi ister kulaktan ister notadan olsun hedefleri iyi belirlenmeli, önceden planlı olmalıdır. Öğretmen bu süreci iyi yönetmeli, öğrencileri şarkı öğretimine hazırlayıcı, ısındırıcı çalışmalar, açıklamalar, beden devinimleri gibi yöntemleri öğretime dahil etmelidir.

1.4 Problem Durumu

“Bireyi, fiziksel ya da düşünsel yönden rahatsız eden, kararsızlık ve birden çok çözüm yolu olasılığı görünen her durum bir problemdir” (Karasar, 2009: 54).

Yukarıda yer alan görüşler doğrultusunda; genel müzik eğitiminin alt basamağı olan “toplular söyleme” için o çocuk korosundaki bireylerin yaş ve ses gelişimlerinden yola çıkarak “ortalama şarkı söyleme sesi sınırları”nın iyi belirlenmesi ve öğretilen çocuk şarkılarının bu “ortalama şarkı söyleme sesi aralıkları”na uygunluk durumu oldukça önemlidir.

Araştırmacı, ilkokullarda genel müzik eğitimi veren müzik ve sınıf öğretmenlerinin bireysel ve ortak ses sınırlarının iyi belirlenmesinin ve şarkılara gerekli olan iyileştirmenin yapılmasının, ülkemizdeki müzik eğitiminin ihtiyaç duyduğu nicelik ve nitelik artışını ve kaliteli bir genel müzik eğitimi sağlayacağını düşünmektedir.

1.4.1 Problem Cümlesi

Bütün bu yaklaşımlar çerçevesinde yaş gruplarına göre öğretilen okul şarkılarının “ses sınırlarının”nın, sınıfı oluşturan bireylerin “ortalama şarkı sesi söyleme sınırları”na uygunluk durumu önem kazanmaktadır.

Bu araştırmada, ilkokul 3. sınıf düzeyinde öğretilen şarkıların ses sınırlarının , sınıfı oluşturan bireylerin ortalama şarkı söyleme sesi sınırlarına ne derece uygun olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmacı bu anlayışla şu ana problemin cevabını aramıştır:

- “İlkokullarda öğretilen okul şarkıları, öğrencilerin ses sınırlarına ne derece uygundur?”

1.4.2 Alt Problemler

1. Öğrencilerin “Ortalama Ses Sınırı Belirleme Formu”ndaki şarkı kesitlerinden aldıkları ortalama başarı puanları nasıl bir görünüm sergilemektedir?
2. Öğrencilerin, “Ortalama Ses Sınırı Belirme Formu”ndaki şarkı kesitlerinde kullandıkları eksen ve ses sınırları nasıl bir görünüm sergilemektedir?
3. Referans ses verilmeden söylenmesi istenilen “Yaşasın Okulumuz” şarkısında öğrencilerin kullandıkları eksen ve ses sınırları nasıl bir görünüm sergilemektedir?
4. Seçilen rneklemeye ilişkin 300 ğrencinin, “Ortalama Ses Sınırı Belirleme Formu”ndan aldıkları ortalama başarı puanları;

4.1. Eğitim gördükleri okul türü değişkenine göre,

4.2. Cinsiyet değişkenine göre nasıl bir görünüm sergilemektedir?

5. Müzik ğretmenlerinin ve sınıf ğretmenlerinin, sınıflarındaki öğrencilerin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları hakkındaki görüşleri nasıl bir görünüm sergilemektedir?

6. Öğretmenlerin aktarım (transpoze) konusuna yaklaşımları nasıl bir görünüm sergilemektedir?

1.5 Araştırmanın Amacı

“Araştırma probleminin en somutlaştığı yer amaçlardır. Amaçlar, “Ne?, Nasıl?, Niçin?” gibi sorularla ilgili olup, aydınlatılmak istenen değişkenleri ve ilişkilerini sorgulama ifadeleridir. Ayrıca iyi hazırlanmış araştırma başlığının da açılımıdır.” (Lin, 1976, Aktaran: Karasar, 2009: 67)

Bu araştırmada, ilkokul 3. sınıf düzeyinde öğretilen şarkıların ses sınırlarının , sınıfı oluşturan bireylerin ortalama şarkı söyleme sesi sınırlarına ne derece uygun olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin seviyelerine uygun görülen şarkı kesitlerinin orjinal tonları üzerinden alacakları puanlarla bu şarkıların orjinal tonlarının/makamlarının öğrencilere ne kadar uygun olduğu tartışılacaktır.

1.6 Araştırmanın Önemi

Araştırmanın önemi, ... soruların niçin cevaplandırmak istendiği, denencelerin (hipotezlerin) niçin sınanmak istendiği sorularının cevabıdır. (Simon, 1969, Aktaran: Karasar, 2009: 71).

Bu araştırma ilkokul 3. sınıf öğrencilerine öğretilen okul şarkılarının “ses sınırları”nın, sınıfta bulunan bireylerin “ortalama şarkı söyleme sesi sınırları”na uygunluk durumunun incelemesi açısından önem kazanmaktadır.

Şarkı kesitlerinden yola çıkarak ilkokul 3. sınıf öğrencilerinin ortalama şarkı söyleme sesi sınırlarının belirlenmesi ve bu şarkılardaki başarılarını ölçmesi bakımından yapılan ilk çalışma olması açısından önem taşımaktadır.

1.7 Varsayımlar

Varsayım, denenmeyen yargıdır. Araştırma sonuçlarının geçerliği, bu yargıların doğruluğuna bağlıdır.” (Karasar, 2009: 71).

Araştırma şu varsayımlara dayanmaktadır:

1. İzlenen yöntem araştırma problemini çözmek için uygundur.
2. Veri toplama aracı bu araştırma için yeterli, geçerli ve güveniliridir.
3. Seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
4. İncelenen okul şarkıları genel müzik eğitimi dağarını temsil etmektedir.

1.8 Sınırlılıklar

“Araştırmacının, ideal gördüğü ve normal olarak yapmak isteyip de, çeşitli nedenlerle, vazgeçmek zorunda kaldığı şeyler araştırmanın sınırlılıklarıdır.” (Karasar, 2009: 73)

Bu araştırma;

1. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yönetmeliğinde belirtilen süreyle,
2. 2012-2013 eğitim-öğretim yılında MEB’e bağlı genel müzik eğitimi veren 4 ilkokulda (2 devlet ve 2 özel) 3. sınıf düzeyinde öğrenim gören toplam 300 öğrenci ile,
3. İlkokul 3. sınıf müzik ve sınıf öğretmenlerinden istenen çocuk şarkısı kesitleri ve kaynaklardaki ton/makamlarıyla,
4. Ankara Çankaya, Yenimahalle ve Keçiören ilçelerinde genel müzik eğitimi veren Hayat Koleji, Gazi Üniversitesi Vakfı Özel Okulları, Bahçelievler Nebahat Keskin İlkokulu ve 10. Yıl İlkokulu ile,
5. Şarkı öğretiminde kullanılan piyano eşikleme ve yansılama yöntemleri ile,
6. Kullanılan istatistiki yöntemler ile sınırlandırılmıştır.

1.9 Tanımlar

Bu bölüm araştırma içerisinde geçen terimlerin açıklığa kavuşturulduğu yerdir. Buna göre bu çalışmada geçen ve tanımlanması gereken terimler;

Genel müzik eğitimi: “İş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım göstermeksizin, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir “insanca yaşam” için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar” (Uçan, 2005: 31).

Koro: “Sayısal oluşum, ses türü, ses kapasitesi ve tını bakımından dengeli, önceden belirlenen bir modele uygun olarak müzik yapıtlarını seslendirme-yorumlama amacıyla oluşturulan, etkinlikleriyle toplumun, kültür ve sanat yaşamına katkıda bulunan ses topluluğudur” (Çevik, 1999:43).

Çocuk Şarkısı: “Sözleri ve ezgisiyle çocuklar için yaratılmış olan şarkılara “Çocuk Şarkıları” denir. Çocuk şarkıları dağarcığı, ya çocukların söyledikleri anonim şarkılardan, ya da çeşitli toplumların halk müziklerinden ya da çocuklar için söz ve müzik yazan yerli ve yabancı yaratıcıların çocuk şarkılarından oluşur” (Sun, 2002: 26).

Ses Sınırı: Bir bireyin rahatlıkla çıkarabildiği, en kalın ve en ince noktalarıdır.

Ses Alanı: Bir bireyin rahatlıkla çıkarabildiği, en kalın ve en ince noktaların arasında kalan alandır.

Ortak Ses Sınırı: “Bir çocuk korosunda yer alan üyelerin tümünün, rahatlıkla çıkarabildikleri, en kalın ve en ince noktalarıdır” (Değer, 2012: 100).

Ortak Ses Alanı: Bir çocuk korosunda yer alan üyelerin tümünün, rahatlıkla çıkarabildikleri, en kalın ve en ince noktaların arasında kalan ortak alandır.

Yansılama: “Beden devinimlerinin, seslerin, notaların, tartımların, taklit ve öykünmelerin, şarkıların içinden çıkan her tür malzemenin (aralık, ezgi çekirdeği, ritmik motifler vb..) belirli kalıplar halinde öğretmen tarafından söylenmesi/çalınması, öğrenciler tarafından ise yinelenmesidir.

Aktarım (Transpoze): “Aktarım (transpoze), bir şarkıyı yazıldığı tondan başka bir tona, aralıklarını koruyarak taşımak yada aktarmak demektir. Türk müziğinde göçürmek (şed) denir” (Uluç, 2006).

Aralık: Müzikte iki ses arasındaki uzaklığın anlatılmasında kullanılan terime aralık adı verilir ve bu aralıklar seslerin arasında bulunan yükseklik farkının belirlenmesini sağlar. 0,5 perde uzaklık küçük 2'li aralık, 1 perde uzaklık büyük 2'li aralık, 1,5 perde uzaklık küçük 3'lü aralık, 2 perde uzaklık büyük 3'lü aralık, 2,5 perde uzaklık tam 4'lü aralık, 3 perde uzaklık tona göre artık 4'lü veya eksik 5'li olarak nitelendirebileceğimiz aralık, 3,5 perde uzaklık tam 5'li aralık, 4 perde uzaklık küçük 6'lı aralık, 4,5 perde uzaklık büyük 6'lı aralık, 5 perde uzaklık küçük 7'li aralık, 5,5 perde uzaklık büyük 7'li aralık, 6 perde uzaklık ise tam 8'li yani oktav aralığıdır.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırma yapılan alan hakkında hali hazırda olan bilgilerin, düşüncelerin, tartışmaların, spekülasyonların ve bulguların elde edilebilmesi için kaynaklar taranmış ve belirtilmiştir. Buna göre bu araştırmalar;

Wilson'ın (1971: 22-52), "A study of the child voice from six to twelve" adlı doktora tezi bu konuda önemlinoktalara değinmektedir. ABD'de 1838-1970 yılları arasında çocuk sesi üzerine o zamana kadar yapılan neredeyse tüm çalışmaların incelendiği araştırmada, 1860'lı yıllarda Do Majör ekseninde ve daha alt tonlarda olan çocuk şarkılarının ses sınırlarının Sol2-Mi2, ses alanı ise Do3-Sol3 olduğu belirtilmektedir. Ancak, birçok eğitiminin bu duruma karşı çıktığı tarihsel süreçte, çocukların Mi3-Mi4 (Fa3-Fa4), ardından Re3-Sol4, Do3-Fa4 ses sınırlarında şarkı söylemelerinin, alt tonların kullanılmaması ve yumuşak, parlak, temiz flütümsü sesler elde edilmesi önerilmiştir. 1950'li yıllara gelindiğinde ise, bazı eğitimciler, bu "geleneksel görüş" nedeniyle, birçok çocuğun doğru şarkı söylemeyi öğrenemediğini vurgulamıştır. Bunun iki önemli nedeni vardır, birincisi her çocuğun bireysel farklılıkları vardır. İkincisi ise çocukların "bireysel" olarak ses kullanımları ile, "birlikte" kullanımları aynı değildir. Bu eğitimcilere göre, geleneksel olarak önerilen ve yaygın bir şekilde uygulanan sınırlar aşağı çekilmeli ve/veya çocuğun/çocukların "başladıkları yerden" yola çıkılmalıdır. Ancak Wilson'un (1971: 164-166) araştırmasının en belirgin sonuçlarına göre;

1. Çocukların sesleri, farklı yaşlarda farklı derecelerde gelişmektedir.
2. Çocukların ses sınırları, geleneksel olarak müzik eğitimcileri tarafından önerilen Mi3-Mi4 sınırından ve şarkıların yazıldığı ortalama ses sınırından daha alttadır. Bu sınırın altında söylemek -eğer sesler zorlanmadan kullanırlıyorsa- çocuk sesine zarar vermemektedir.
3. İlköğretimde görevli müzik eğitimcilerinin, tüm çocuklar için başarılı şarkı söyleme yaşantıları sağlayabilmesi için, her öğrencinin ses sınırını bilmeleri ve şarkıları uygun eksenlere aktarıp, gerektiğinde düzenlemeleri gerekmektedir (Değer, 2012:79).

Değer (2012) “Çocuk Korolarının Eğitiminde Yeni bir Yaklaşım Olarak Eğitsel Oyun Kullanımının Öğrencilerin Müziksel Erişi Düzeylerine Etkisi” adlı doktora tezinde önce koro eğitimcilerinin çocuk korolarında kullandıkları eğitsek yaklaşımları incelemiş, ardından yaygın olarak kullanılan yaklaşımlar çerçevesinde koro eğitimi alan kontrol grubundaki öğrencilerle, eğitsel oyun kullanımıyla geliştirilen yeni bir yaklaşım doğrultusunda koro eğitimi alan deney grubundaki öğrencilerin müziksel erişimi düzeyleri ve sürece ilişkin görüşlerini saptamıştır. Başta koro eğitimcileri ve mesleki müzik eğitimi kurumları olmak üzere, bireysel ve kurumsal yetkisi olanlara yönelik çeşitli öneriler sıralanmıştır.

Sun ve Seyrek (2002) “Okulöncesi Eğitiminde Müzik” adlı çalışmalarında yaş gruplarına göre ses sınırlarının önemini ve bu ses sınırlarına göre şarkı seçiminin hassaslığı konusunu vurgulamışlardır. İyi bir öğretmenin sınıfındaki sesleri iyi tanması gerektiğini ve elindeki ses sınırına göre repertuar belirlemesi gerektiğini savunmuşlardır. Nitelikli bir çocuk şarkısı seçiminden, öğretim yöntemlerine kadar kapsamlı bir tespit yapmış, bunları örneklerle açıklamışlardır. Farklı kademelerde çalışan öğretmenlere bu konuda önerilerde bulunmuşlardır.

Değer ve AYTEPE (2009) “Çocuk Korolarında Temel Müzik Eğitimi II” adlı çalışmalarında eğitim programına bir alternatif getirmiş ve farklı yöntemlerle şarkı ve nota öğretiminin yapılabilirliğini ortaya koymuşlardır. Çalışmada öğrenmeye katkı sağlayan çok sayıda ritim oyunları, boyama alanları, boşluk doldurma gibi alanlar da bulunmaktadır. Çalışmalarında çocuk korolarında şarkı öğretimi üzerinde durmuş, yeni yöntemler getirerek müzik öğretmenlerine ve adaylarına da önerilerde bulunmuşlardır.

Kürklü (2003) “Türkiye’de 3-6 Yaş Grubu Çocukların Ses Sınırları, Şarkı Söyleme Becerileri ve Müzikal Düzeylerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde Ankara’da müzik eğitimi veren 3 İlköğretim Önesi kurumu’ndan 3, 4, 5, 6 yaş grubuna ait 160 örneklem seçmiştir. Bu örneklemin ses sınırlarını ölçmüş ve yaş gruplarına göre çocukların şarkı söyleme becerileri ve müzikal düzeylerini incelemiştir. Elde edilen sonuçlara göre Şarkı öğretimi sırasında seslendirme aşamasında en sıkıntı yaşayan yaş grubunu 4 yaş olarak belirlemiştir.

Phillips (1985) “Training The Child Voice” adlı çalışmalarında birçok çocuğun kararlı ve güvenli bir şekilde şarkı söyleyememesinin müzik eğitimi için kalıcı bir problem olduğunu, ancak bu konuda birçok eğitimcinin “neredeyse her çocuk temiz ve güvenli şarkı söyleyebilir” görüşünde olduğunu belirtmektedir. Çalışmada eğitimcilerin nasıl doğru şarkı söyleme eğitimi vereceği üzerine müzik eğitimcilerinin yaşadığı tartışmalar yer almaktadır. Bazı eğitimciler tarafından kabul edilen yöntemlerin, diğer eğitimciler tarafından reddedilmesi ve bu yöntemlerin her çocukta faydalı olup olmayacağı üzerine betimsel bir çalışmadır. Araştırmacı, sayısı giderek artan koro ve müzik yaz çalıştaylarının daha da ilerlemesini, üniversitelerle işbirliği yapılmasını ve ses eğitimi yöntemlerinin çeşitlendirilmesini önermektedir.

Smith (2006) “Every Child a Singer: Techniques for Assisting Developing Singers” adlı çalışmasında her çocuğun şarkı söylemesi gerektiğini, insanların duygu ve düşüncelerini kelimelerin de ötesinde şarkı söyleyerek ifade ettiklerini, yeteneksiz gözüyle bakılan bazı çocukların aslında “deneyim eksikliği”, “özgüven eksikliği”, “müziksel işitme zayıflığı”, “duyma problemleri” ve “diğer fiziksel problemler” yaşadığını ve bunlar aşıldığı zaman her çocuğun aslında temiz şarkı söylemeye bir aday olduğunu vurgulamaktadır. Şarkı söylemenin sadece şarkı söyleyerek öğrenilmesi gerektiğini ve şarkı söylemenin her insanın doğuştan sahip olduğu bir hak olduğunu savunmaktadır.

Lyon (1993) “Teaching All Students to Sing on Pitch” adlı çalışmasında yeteneksiz gözüyle baktığımız her çocuğun tonda şarkı söyleyebileceğini, yalnızca öncelikle çocuklara şarkı söylemenin keyifli bir etkinlik olduğunun hissettirilmesi gerektiğini, doğru yöntemleri seçerek öğretimi güçlendirmemizi, şarkıların ses sınırlarını iyi saptayıp gerektiği durumlarda aktarım yapılmasını ve şarkı söylemeden önce drama ve hikayeleştirme gibi hazırlıklarla çocukları şarkının içine dahil etmenin gerekliliğini savunmuştur.

Frodsham (1955) “What is the Child’s Naturel Vocal Range?” adlı çalışmasında çocukların erken yaşlarda gerçek alto sesine sahip olduklarını ve bu yaş için yazılı materyalin çocukların ses aralıkları için çok tiz olduğunu belirtmiştir. Bireysel ses sınırlarının her birey için farklı olduğunu ve bu farkların fiziksel gelişimle doğru orantılı olduğuna dikkat çekmiştir. 9 yaşındaki iki erkek öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada doğru nefes teknikleri ve doğru ağız konumuyla şarkı söyleme eğitimi vermişlerdir. Bu

dönem beş ay sürmüştür. Çalışma sürecinin sonunda örneklemin istenilen tonlarda şarkı söylemeleri ve ses sınırlarının genişlediği sonuçlarına ulaşmışlardır. Çocukların şarkı söyleyememelerinin sebebinin öğretmenin yanlış yönlendirmesi ve düşük düzeyde eğitim vermeleri olduğunu savunmaktadır. Araştırmacı çalışmasında müzik eğitimi sürecinde her zaman piyano desteğinin önemini vurgulamaktadır.

Rutkowski (1996) “The Effectiveness of Individual/Small-Group Singing Activities on Kindergartners’s Use of Singing Voice and Developmental Music Aptitude” adlı doktora tezinde öğrencilerin tonda şarkı söyleyebilme becerilerini ölçmüş ve aldıkları puanlara göre gruplara ayırmıştır. Bu grupları;

- Presinger, şarkı söylemeyen sadece sözleri söyleyen grup,
- Speaking-range singer, aynı seste şarkı söylemeye devam eden ancak arada bir küçük yükselme ve alçalmalarda bulunan grup,
- Uncertain Singer, konuşma ve şarkı söyleme sesi arasında bir dalgalanma gösteren kısıtlı bir aralıkta şarkı söyleyen grup,
- Initial range singer, genellikle baştaki şarkı söyleme tonunu kullanan grup
- Ve son olarak “şarkıcı” bütün şarkıyı olması gereken aralıklarda ve tonda söyleyen grup olarak belirlemiştir.

Araştırmacı, öğrencilere ön-test son-test uygulamış ve 9 aylık bir eğitimden sonra tekrar tonda şarkı söyleyebilme becerilerini ölçmüştür. Başarının arttığını ve öğrencilerin tonalitede şarkı söyleme başarılarında yükselme olduğunu belirtmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama ve veri çözümlene yöntemleri hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, var olan bir durumu tespit etmeye yönelik nicel araştırma modellerinden betimsel tarama modelinde bir çalışmadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. “Görüşme, önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim sürecidir” (Stewart ve Cash,1985; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2005: 119).

“Görüşme, insanların neyi ve neden düşündüklerini, duygu, tutum ve hislerinin neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren faktörleri ortaya çıkarmayı sağlayan bir veri toplama aracıdır. Kısacası, insanın zihnine ve kalbine girmeyi amaçlayan bilimsel bir araçtır” (Ekiz, 2003: 61).

3.2 Araştırma Grubu

Amaçlı örnekleme, araştırmanın amaçları doğrultusunda bir evrenin temsilci bir örneği yerine, amaçlı olarak bir ya da birkaç alt kesimini örnek olarak almaktır. Başka bir deyişle amaçlı örnekleme, evrenin soruna en uygun bir kesimini gözlem konusu yapmak demektir (Sencer, 1989: 386).

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Ankara ili, Çankaya, Yenimahalle ve Keçiören ilçelerinde yer alan Hayat Koleji, Gazi Üniversitesi Vakfı Özel Okulları, Bahçelievler Nebahat Keskin İlkokulu ve 10. Yıl İlkokulu’nda 3. sınıf düzeyinde öğrenim gören 300 öğrenci oluşturmuştur. Bu öğrencilerden 175’i özel okul, 125’i ise devlet okulu öğrencisidir. Araştırma kapsamına dahil edilecek okulun ve sınıfın belirlenmesinde aşağıdaki etkenler rol oynamıştır;

- Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okulları birinci kademe müzik derslerini sınıf öğretmeni yürüttüğü için, müzik öğretmeni ile eğitim gören örneklem karşılaştırması yapılabilmesi için örnekleme müzik derslerini branş öğretmenlerinin yürüttüğü aynı sayıda özel okul alınmıştır.
- Çalışma grubunun ilkokul 3. sınıflardan seçilmesinin sebebi ergenlik çağına girmemiş örneklem seçilebilecek son sınıf olmasıdır. İlkokul 1. sınıflar öğrenim hayatına yeni başladıkları ve dolayısıyla müzik derslerinde yeni oldukları için “Ortalama Şarkı Söyleme Sesi Belirleme Formu” hazırlanmasında geçmişe yönelik materyal sıkıntısı yaşanacağı düşünülmüştür. İlkokul 2. sınıflar ise, 3. sınıflar kadar geçmişe yönelik dağarcığa sahip olmadıkları için 3. sınıf öğrencileri örneklem için uygun görülmüştür.

Tüm bu bilgiler ışığında araştırmanın örneklemini Ankara ili, Çankaya, Yenimahalle ve Keçiören ilçelerinde yer alan Hayat Koleji, Gazi Üniversitesi Vakfı Özel Okulları, Bahçelievler Nebahat Keskin İlkokulu ve 10. Yıl İlkokulu'nda öğrenim gören 300 3. sınıf öğrencisi, araştırmanın evrenini ise Ankara ili'nde öğrenim gören 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3 Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması

Araştırmanın problemi ve alt problemlerini çözümleyebilmek amacıyla ihtiyaç duyulan aşağıda yer alan ölçme araçları yardımıyla toplanmıştır.

Bu ölçme araçlarına ve yürütülmüş olan çalışmalara ilişkin ayrıntılı bilgiler alt başlıklar şeklinde aşağıda sunulmuştur.

3.3.1 Öğretmen Görüşme Formu

“Ortalama Ses Aralığı Belirleme Formu”nun oluşturulabilmesi için ölçümün yapılacağı ilkokullardaki ilgili öğretmenlerden transpozeye ait görüşleri, ne derece kullandıkları ve sınıflarındaki öğrencilerin geçmiş yıllarda ve bu öğrenim yılında

öğrendikleri ve iyi bildiklerini düşündükleri şarkıların orjinal tonları/makamları ile sınıflarındaki öğrencilerin ses aralıklarına uygun buldukları tonlar/makamlar istenmiştir.

Sekizi alan uzmanı (çocuk korusu eğitimcisi, çocuk şarkısıcı bestecisi ve müzik eğitimcisi), biri de Ölçme ve Değerlendirme uzmanı olmak üzere toplam dokuz uzmandan formun yapısı, içeriği, uygunluğu ve anlaşılabilirliğine ilişkin görüşleri alınmıştır. Görüşler sonrasında görüşme formu (EK-3) uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Bu form aracılığı ile öğretmenlerin;

- Sınıflarındaki öğrencilerin, genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları hakkında fikirleri,
- Aktarım (transpoze)'ın gerekliliği hakkındaki düşünceleri,
- Müzik dersine başladıkları günden itibaren öğrencilerin iyi bildiklerini düşündükleri şarkıların, kullandıkları kaynaklardaki tonları/makamları ve aktarım yapıp yapmadıkları hakkında görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

3.3.2 Ortalama Ses Alanı Belirleme Formu

Değer (2012)'nin doktora tezinin “Şarkı Sesinin Kullanımında Davranış Gelişimi Ölçeği” bölümünde kullandığı maddelerin bir kısmı izni alınarak tez uygulamasında kullanılan “Ortalama Ses Alanı Belirleme Formu”na dahil edilmiş ve müzik öğretmenlerinden alınan görüşme formunda şarkı havuzundan en çok bilinen şarkılarla birleştirilmiştir. Oluşturulan form yirmi alan uzmanı görüşüne sunulmuş ve son şeklini almıştır. Uygulamaya hazır hale gelen form, bilgisayar ortamında bir müzik oyunu haline getirilerek öğrencilere uygulanmıştır. Buradaki amaç öğrencilerin eşit şartlarda kayıt altına alınabilmesi ve oyunu dahil ederek heyecan faktörünü olabildiğince ortadan kaldırılmasıdır. Bu form (EK-4) 4 alt boyuttan oluşmaktadır, bunlar;

- 1. maddede öğrencilerden referans ses verilmeden “Yaşasın Okulumuz” şarkısını söylemeleri istenerek en rahat ses kullanımlarının hangi alanda olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır.
- 2. maddede öğrencilerden “Yaşasın Okulumuz” şarkısını piyano eşlikli ve destekli söylemeleri istenmiştir. Bu maddede piyano eşlikli ve destekli şarkı söylemenin, öğrencilerin ses sınırlarına ne derece etkileyeceğini tespit etmek amaçlanmıştır.
- 3.,4.,5.,6. ve 7. maddelerde öğrencilerden bazı şarkılardan kesitleri genel müzik eğitiminde en çok kullanılan yöntem olan yansılama yöntemiyle sözleri ile söylemeleri istenmiştir.
- 8. ve 9. maddelerde öğrencilerden bazı şarkılardan kesitleri genel müzik eğitiminde en çok kullanılan yöntem olan yansılama yöntemiyle “na” hecesi ile söylemeleri istenmiştir. “Na” hecesi ile tekrar edilmesi öğrencilerin söz faktörü ortadan kaldırıldığı takdirde doğru tonda/makamda ne derece başarılı olduklarını belirlemektir.

3.4 Verilerin Analizi

Uygulama esnasında kayıt cihazıyla (Sony DCR-SR15) sesleri kaydedilmiş, tüm ses kayıtları 3 alan uzmanı tarafından çözümlenerek, yazılı ortama aktarılmıştır. Elde edilen veriler; frekans (f) ve yüzde (%) dağılım tablosuyla sayısal verilere dönüştürülmüş ve öğrencilerin “ortalama şarkı sesi söyleme sınırları” tespit edilmiştir. Öğretmenlerden görüşme formunda istenen şarkı havuzundan seçilen şarkıların ses sınırları belirlenmiş ve öğrencilerin ortalama şarkı sesi söyleme sınırları ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler tablolaştırılmış ve şekillendirilmiştir. Bu tablo ve şekiller tez içerisinde bazı ilgili literatürle ilişkilendirilerek yorumlanmıştır.

Öğrencilerin “Ortalama Ses Sınırı Belirleme Formu”ndaki şarkı kesitlerinin eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonları/makamları üzerinden aldıkları ortalama puanlarının başarı düzeyleri Tablo 4.’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin “Ortalama Ses Alanı Belirleme Formu”ndaki şarkı kesitlerinin orjinal tonları/makamları üzerinden aldıkları ortalama puanlarının başarı düzeyleri

Puan Aralığı	Başarı Düzeyi
0-20 Puan Arası	Çok Düşük Başarılı
21-40 Puan Arası	Düşük Başarılı
41-60 Puan Arası	Orta Başarılı
61-80 Puan Arası	Başarılı
81-100	Yüksek Başarılı

Öğrencilerin seslerinin piyano tuşesi üzerinde hangi oktavlara denk geldiği Şekil 1.’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Öğrencilerin seslerinin, piyano tuşesi denk geldiği oktavlar

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 4. Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin “Ortalama Ses Sınırı Belirleme Formu”ndaki şarkı kesitlerinin eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonları/makamları üzerinden aldıkları ortalama başarı puanları

<i>ŞARKI ADI</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>Başarı Düzeyi</i>
Yaşasın Okulumuz	300	39,6	Düşük Başarı
Yağmur Yağıyor	300	24,3	Düşük Başarı
Pazara Gidelim	300	21,6	Düşük Başarı
Gel Bize Katıl Bize	300	29	Düşük Başarı
Kara Basma	300	0,66	Çok Düşük Başarı
Minik Kuş	300	9,3	Çok Düşük Başarı
Halay	300	21,3	Düşük Başarı
Bir Dünya Bırakın	300	48,3	Orta Başarı

Tablo 4’ten elde edilen verilere göre katılımcı öğrenciler “Yaşasın Okulumuz” şarkısının eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamı üzerinden ortalama %39,6’lık bir başarı göstermiştir. Elde edilen %39,6’lık başarı puanı Tablo 3’teki başarı düzeyiyle karşılaştırıldığı zaman seçilen örneklemin “Yaşasın Okulumuz” şarkısındaki düzeyinin “düşük başarı” olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise parçanın eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamının seçilen örnekleme daha uygun bir eksene aktarılması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 4’ten elde edilen verilere göre katılımcı öğrenciler “Yağmur Yağıyor” şarkısının eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamı üzerinden ortalama %24,3’lük bir başarı göstermiştir. Elde edilen %24,3’lük başarı puanı Tablo 3’teki başarı düzeyiyle karşılaştırıldığı zaman seçilen örneklemin “Yağmur Yağıyor” şarkısındaki başarısının “düşük başarı” olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise

parçanın eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamının seçilen örnekleme daha uygun bir eksene aktarılması gerektiğini göstermektedir.

“Pazara Gidelim” şarkısının eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamı üzerinden ortalama %21,6’lık bir başarı göstermiştir. Elde edilen %21,6’lık başarı puanı Tablo 3’teki başarı düzeyiyle karşılaştırıldığı zaman seçilen örneklemin “Pazara Gidelim” şarkısındaki başarısının “düşük başarı” olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise parçanın eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamının seçilen örnekleme daha uygun bir eksene aktarılması gerektiğini göstermektedir.

“Gel Bize Katıl Bize” şarkısının eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamı üzerinden ortalama %29’luk bir başarı göstermiş, Elde edilen %29’luk başarı puanı Tablo 3’teki başarı düzeyiyle karşılaştırıldığı zaman seçilen örneklemin “Gel Bize Katıl Bize” şarkısındaki başarısının “düşük başarı” olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise parçanın eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamının seçilen örnekleme daha uygun bir eksene aktarılması gerektiğini göstermektedir.

“Kara Basma” şarkısının eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamı üzerinden ortalama %0,66’lık bir başarı göstermiş, Elde edilen %0,66’lık başarı puanı Tablo 3’teki başarı düzeyiyle karşılaştırıldığı zaman seçilen örneklemin “Kara Basma” şarkısındaki başarısının “çok düşük başarı” olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise parçanın eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamının seçilen örnekleme daha uygun bir eksene aktarılması gerektiğini göstermektedir.

“Minik Kuş” şarkısının eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamı üzerinden ortalama %9,3’lük bir başarı göstermiş, Elde edilen %9,3’lük başarı puanı Tablo 3’teki başarı düzeyiyle karşılaştırıldığı zaman seçilen örneklemin “Minik Kuş” şarkısındaki başarısının “çok düşük başarı” olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise parçanın eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamının seçilen örnekleme daha uygun bir eksene aktarılması gerektiğini göstermektedir.

“Halay” şarkısının eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamı üzerinden yaklaşık %21,3’lük bir başarı göstermiş, Elde edilen %21,3’lük başarı puanı Tablo 3’teki başarı düzeyiyle karşılaştırıldığı zaman seçilen örneklemin “Halay” şarkısındaki başarısının “düşük başarı” olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise parçanın

eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamının seçilen örnekleme daha uygun bir eksene aktarılması gerektiğini göstermektedir.

“Bir Dünya Bırakın” arkısının eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamı üzerinden yaklaşık %48,3'lk bir başarı göstermişlerdir. Elde edilen %48,3'lk başarı puanı Tablo 3'teki başarı düzeyiyle karşılaştırıldığı zaman seçilen örneklemin “Bir Dünya Bırakın” arkısındaki başarısının “orta başarı” olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise parçanın eğitim kitaplarında sıklıkla kullanılan tonu/makamının seçilen örnekleme daha uygun bir eksene aktarılması gerektiğini göstermektedir.

şarkılardaki başarıların genel olarak “düşük başarı” ile sonuçlanmasının, şarkıların çocukların konuşma seslerine yakın olan alt tonlarda olmaması, başlangıç noktalarının tiz (genellikle La4) bölgelerde olması, tiz bölgelerde büyük aralık atlayışları, şarkıların eksenlerininin çocukların ses sınırlarına göre st bölgede kalması gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

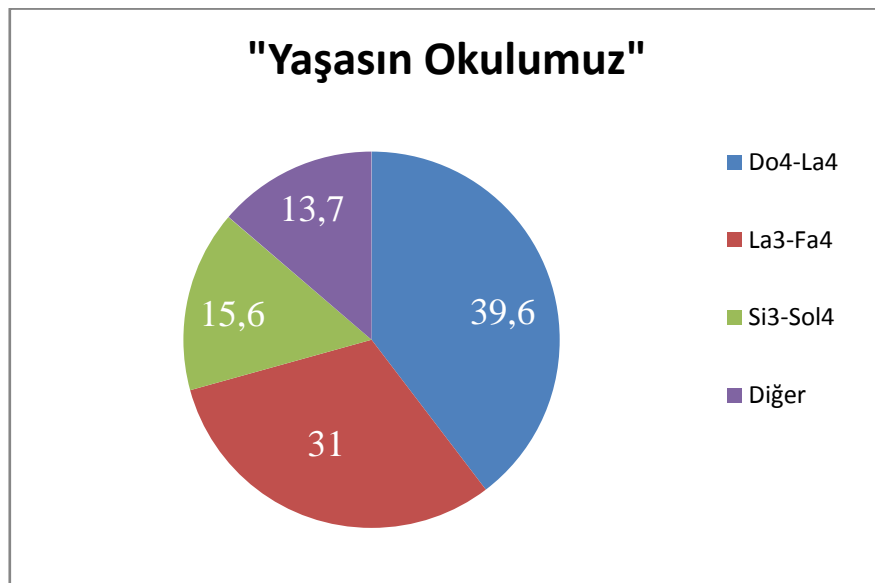
4.2 2. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

4.2.4 Seçilen Örneklemin “Yaşasın Okulumuz” Şarkısını Piyano Eşliği ve Desteği İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları

<i>Şarkı Adı</i>	<i>Kaynaktaki Ses Aralığı</i>
Yaşasın Okulumuz	Do4-La4

Şekil 2. Seçilen Örneklemin “Yaşasın Okulumuz” Şarkısını Piyano Eşliği İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Tablo 5. Seçilen Örneklemin “Yaşasın Okulumuz” Şarkısını Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

<i>Şarkı Adı</i>	<i>Do4-La4</i>		<i>La3-Fa4</i>		<i>Si3-Sol4</i>		<i>Diğer</i>		<i>Toplam f</i>	<i>Toplam %</i>
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
Yaşasın Okulumuz	119	39,6	93	31	47	15,6	41	13,7	300	% 100

Şekil 2 ve Tablo 5’ten elde edilen verilere göre “Yaşasın Okulumuz” şarkısını piyano eşliği ile seçilen örneklemin %39,6’sı şarkının orjinal sınırı olan Do4-La4 sınırında, %31’i şarkıyı La3-Fa4 sınırında, %15,6’sı şarkıyı Si3-Sol4 sınırında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %13,7’si ise belli bir eksen/karar sesi ve sınıra bağlı kalmaksızın çeşitli sınırlarda (daha pes) söylemişlerdir. Örneklemin %60, 4’ü “Yaşasın Okulumuz” şarkısını parçanın orjinal sınırlarının (Do4-La4) dışında söylemektedir. %46, 6’sı ise Parçanın orjinal ekseninden pes eksenlerde söylemektedir.

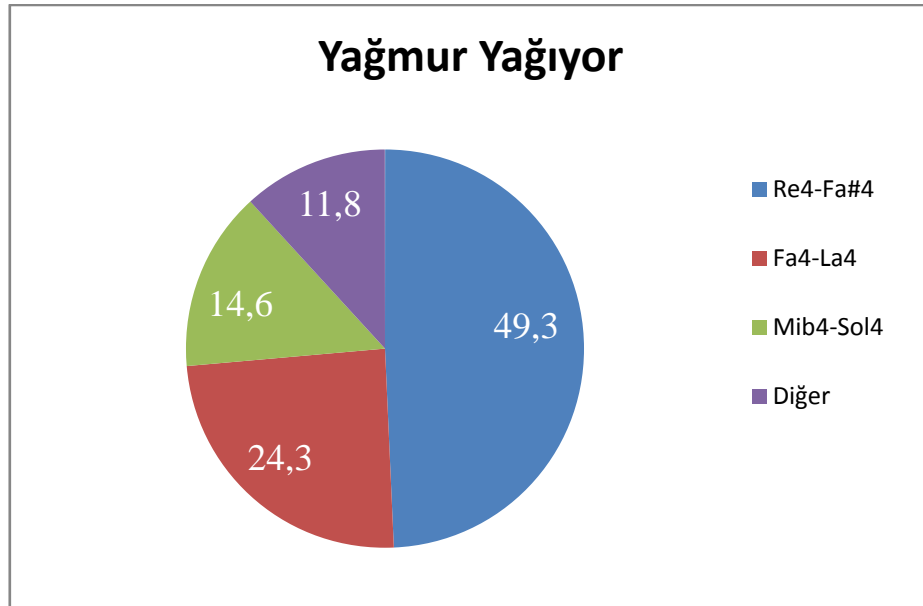
Bu genel görünümüne bakıldığında piyano eşliğe ve desteğe rağmen Do4-La4 sınırındaki başarının düşük olduğunu görülmektedir. Bunun sebebinin ise, şarkının öğrenciler için tiz olduğu ve 1 tam ses alt bölgeye aktarılması gerektiği düşünülmektedir. Şarkının orjinal aralığı B6’lı bir aralık olmasına rağmen çocukların bu şarkıları daha alt eksenlerde ve K6 içerisinde söylediği görülmektedir. Bu görünüm genel olarak parçanın başlangıç ölçüsünde yer alan T5 atlamadan kaynaklanmaktadır. Örneklemin büyük bir kısmı bu atlamayı piyano eşliği ve desteğine rağmen yakalayamamış ve B3 atlama yaparak Mi4 notasından devam etmiş, tonalite içinde uyumlu sesler olduğu için orjinal notaların K3’lü altından takip etmişlerdir. Bu durum Do majör tonalitesi içerisinde La eksenli bir dizide şarkı söylemelerine sebep olmuş ve çocukların orjinal puanlama üzerinden düşük puan almalarına sebep olmuştur.

4.2.2 Seçilen Örneklemin “Yağmur Yağıyor” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları

<i>Şarkı Adı</i>	<i>Kaynaktaki Ses Aralığı</i>
Yağmur Yağıyor	Fa4-La4

Şekil 3. Seçilen Örneklemin “Yağmur Yağıyor” Şarkısını Yansılama Yöntemi Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Tablo 6. Seçilen Örneklemin “Yağmur Yağıyor” Şarkısını Yansılama Yöntemi ile Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Şarkı Adı	Re4-Fa#4		Fa4-La4		Mib4-Sol4		Diğer		Toplam f	Toplam %
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Yağmur Yağıyor	148	49,3	73	24,3	44	14,6	35	11,8	300	%100

Şekil 3 ve Tablo 6’dan elde edilen verilere göre yansılama yöntemi ile söylemeleri istenen “Yağmur Yağıyor” şarkısını seçilen örneklemin %49,3’ü Re4-Fa#4 sınırında, %24,3’ü şarkının orjinal sınırı olan Fa4-La4 sınırında, %14,6’sı şarkıyı Mib4-Sol4 sınırında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %11,8’i ise belli bir eksen/karar sesi ve aralığa bağlı kalmaksızın çeşitli sınırında (daha pes) söylemişlerdir. Örneklemin %75,7’si “Yağmur Yağıyor” şarkısını orjinal aralığı olan Fa4-La4 aralığı dışında başka aralıklarda söylemiş, örneklemin yaklaşık %63,9’u ise şarkının orjinal ekseninden daha alt eksenlerde söylemişlerdir.

Bu bilgiler sonucunda Fa4-La4 aralığının çocuklar için tiz bölgede olduğunu ve çocukların daha pes bölgelerde rahat söyledikleri şeklinde yorumlanabilir. Örneklemin yarısı şarkıyı Re4-Fa#4 sınırlarında söylemiştir. Parçanın orjinal ekseninden yansıtılmasına rağmen oranın bu kadar yüksek olması bu şarkının aktarım yapılarak söylenmesi gerektiğini göstermektedir. Şarkıda örneklemin en çok zorlandığı durumlardan biri ise başlangıç sesidir. La4 sesi başlangıç sesi için örnekleme tiz gelmiş ve pes başlamalarına sebep olmuştur.

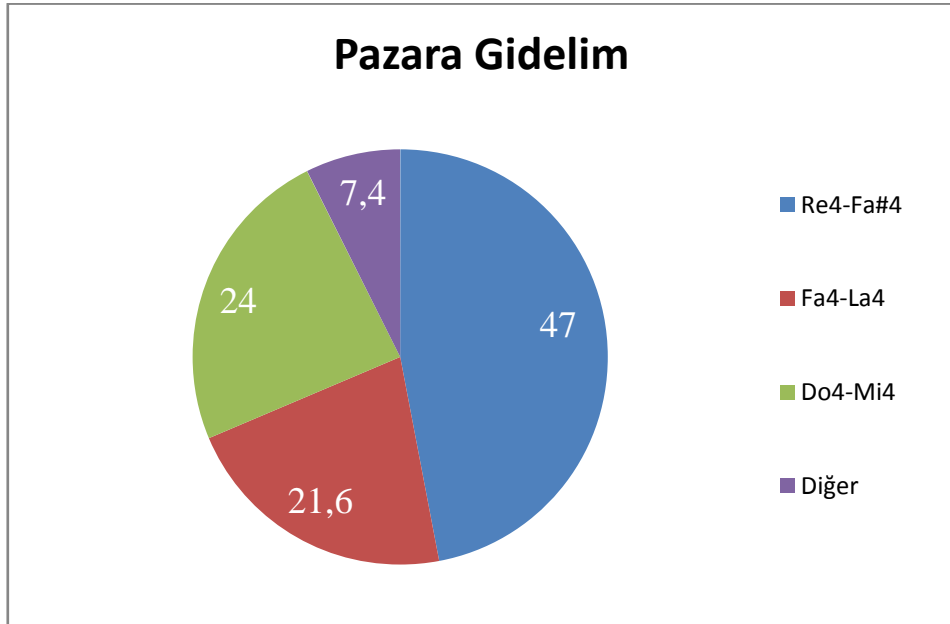
Bu sonuçlara paralel olarak Göncü ve Diğerleri (2011: iii) “Ezgili Bilmece ve Tekerlemeler” adlı çalışmalarında eğitimcilerin, çalıştıkları öğrencilerin ortalama ses alanına dikkat etmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Başlangıç aşamasında üçlü aralıktaki parçaların, Do4-Mi4, Reb4-Fa4, Re4-Fa#4 gibi çocuklara uygun ses alanlarında çalıştırılması gerektiğini vurgulamışlardır.

4.2.3 Seçilen Örneklemin “Pazara Gidelim” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları

Şarkı Adı	Kaynaktaki Ses Aralığı
Pazara Gidelim	Fa4-La4

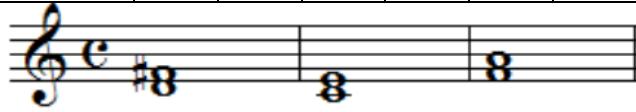

Şekil 4. Seçilen Örneklemin “Pazara Gidelim” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Tablo 7. Seçilen Örneklemin “Pazara Gidelim” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Şarkı Adı	Re4-Fa#4		Do4-Mi4		Fa4-La4		Diğer		Toplam f	Toplam %
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Pazara Gidelim	141	47	72	24	65	21,6	22	7,4	300	%100

Şekil 4 ve Tablo 7’den elde edilen verilere göre yansılama yöntemi ile söylemeleri istenen “Pazara Gidelim” şarkısını örneklemin %47’si Re4-Fa#4 sınırında, %24’ü şarkıyı Do4-Mi4 sınırında, %21,6’sı şarkının orjinal sınırı olan Fa4-La4 sınırında söylemektedir. Seçilen örneklemin geri kalan %7,4’ü ise belli bir eksen/karar sesi ve sınıra bağlı kalmaksızın çeşitli sınırlarda (daha pes) söylemişlerdir. Örneklemin %78,4’ü “Pazara Gidelim” şarkısını orjinal sınırları olan Fa4-La4 sınırlarının dışında söylemiş, yaklaşık % 71’i ise şarkının orjinal sınırlarından daha pes sınırlarda söylemişlerdir.

Bu bilgiler sonucunda “Pazara Gidelim” şarkısının “Yağmur Yağıyor” şarkısıyla paralel olarak Fa4-La4 sınırının çocuklar için tiz bölgede olduğunu ve çocukların daha pes bölgelerde rahat söyledikleri şeklinde yorumlanabilir. Örneklemin neredeyse yarısı şarkıyı Re4-Fa#4 sınırlarından söylemiştir. Parçanın orjinal ekseninden yansıtılmasına rağmen oranın bu kadar yüksek olması bu şarkının aktarım yapılarak söylenmesi gerektiğini göstermektedir. Şarkıda örneklemin en çok zorlandığı durumlardan biri ise yine başlangıç sesi olmuştur. La4 sesi başlangıç sesi için örnekleme tiz gelmiş ve pes başlamalarına sebep olmuştur.

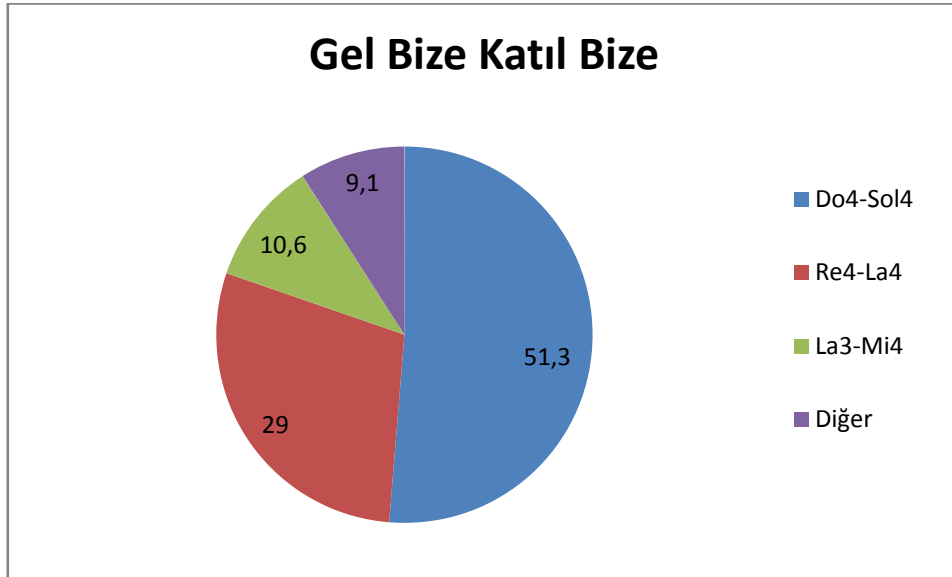
Bu sonuçlara paralel Morgül (2006) “İlk Çocuklukta Müzik Nasıl Öğretilir?” adlı kitabında şöyle sonuçlara ulaşmıştır. “Türkiye’de pek çok yazılı kaynakta çocuk tekerlemelerinin Fa4-La4 ses aralığında notaya alındığı görülür. Bu tekerlemeleri Do4-Mi4 ses aralığına veya Re4-Fa#4 aralığında söylemek çocuklara daha kolay gelmektedir (Morgül, 2006: 25).

4.2.4 Seçilen Örneklemin “Gel Bize Katıl Bize” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları

<i>Şarkı Adı</i>	<i>Kaynaktaki Ses Aralığı</i>
Gel Bize Katıl Bize	Re4-La4

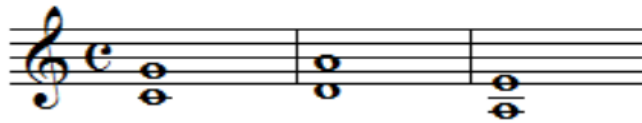

Şekil 5. Seçilen Örneklemin “Gel Bize Katıl Bize” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Tablo 8. Seçilen Örneklemin “Gel Bize Katıl Bize” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Şarkı Adı	Do4-Sol4		Re4-La4		La3-Mi4		Diğer		Toplam <i>f</i>	Toplam %
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%		
Gel Bize Katıl Bize	154	51,3	87	29	32	10,6	27	9,1	300	%100

Şekil 5 ve Tablo 8’den elde edilen verilere göre yansılama yöntemi ile söylemeleri istenen “Gel Bize Katıl Bize” şarkısını seçilen örneklemin %51,3’ü Do4-Sol4 sınırında, %29’u şarkının orijinal aralığı olan Re4-La4 sınırında, %10,6’sı şarkıyı La3-Mi4 sınırında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %9,1’i ise belli bir eksen/karar sesi ve sınıra bağlı kalmaksızın çeşitli sınırlarda (daha pes) söylemişlerdir. Örneklemin % 71’i “Gel Bize Katıl Bize” şarkısını orijinal sınırı olan Re4-La4 sınırının dışında farklı sınırlarda söylemiş, %61,9’u ise şarkıyı orijinal tonundan daha pes tonlarda söylemişlerdir.

Şarkıda örneklemin en çok zorlandığı durumlardan biri ise yine şarkının başlangıç notası olan La4 sesidir. Bu sesi örneklemin dörtte üçü doğru verememiş, farklı seslerden başlamışlar. “Gel Bize Katıl Bize” şarkısını Re4-La4 sınırında söyleyen katılımcıların büyük bir kısmı ise şarkının başlangıç sesi olan La4’ü temiz bir şekilde verememiş, ancak 3. Ölçüdeki Sol4 sesinde temiz bir entonasyona ulaşmışlardır. Bu durum ise başarı puanlarını düşürmüştür.

Tablo 9. Seçilen Örneklemin “Kara Basma” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Şarkı Adı	Do4-Sol4		Re4-La4		Mi4-Do5		Diğer		Toplam f	Toplam %
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Kara Basma	148	49,3	76	25,9	2	0,66	74	24,8	300	%100

Şekil 6 ve Tablo 9’den elde edilen verilere göre yansılama yöntemi ile söylemeleri istenilen “Kara Basma” şarkısını seçilen örneklemin sadece %0,66’sı şarkının orjinal sınırı olan Mi4-Do5 sınırında, %49,3’ü şarkıyı Do4-Sol4 sınırında, %25,9’u ise Re4-La4 sınırında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %24,8’i ise belli bir eksen/karar sesi ve sınıra bağlı kalmaksızın çeşitli sınırlarda söylemişlerdir. Örneklemin neredeyse tamamını oluşturan %99,34’lük dilim şarkıyı orjinal eksenini dışında söylemişler, %75,2’si ise şarkıyı orjinal ekseninden daha pes bölgelerde söylemişlerdir.

Şarkıda örneklemin en çok zorlandığı durumlardan biri ise yine şarkının başlangıç notası olan La4 sesidir. Bu sesi örneklemin tamama yakını doğru verememiş, farklı seslerden başlamışlar. Parçadaki en tiz nota olan Do5 sesinin Sol4 sesinden sıra sesler olmaksızın T4 bir atlayışla gelmesi ve bu atlayışın tiz bir bölgede olması parçanın entonasyonunu olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Sol4 sesini yakalayan örneklemin büyük bir kısmı Do5 sesini yakalayamadığı için ton dışına çıkmış ve daha alt bir tondan devam etmişlerdir.

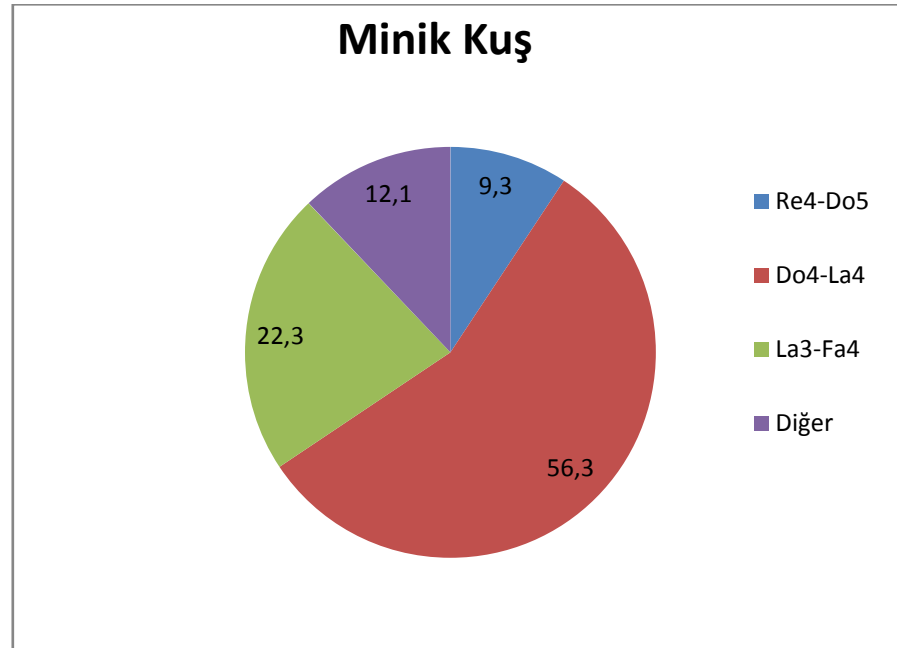
6’lı aralık içeren bir şarkı olmasına rağmen öğrenciler tiz bölgelerde çıkaramadıkları seslerden geri dönerken ton dışına çıktıkları için yeni bir ezgi oluşturmuş ve başka tonlarda tamamlamışlardır. Bu da şarkının genelde 5’li bir aralık içerisinde tamamlanmasına sebep olmuştur. Bu şarkı daha pes bir bölgeden söylenirse öğrencilerin ezgiyi tonda ve değiştirmeden tamamlama yüzdelerinin artacağı düşünülmektedir.

4.2.6 Seçilen Örneklemin “Minik Kuş” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları

<i>Şarkı Adı</i>	<i>Kaynaktaki Ses Aralığı</i>
Minik Kuş	Re4-Do5

Şekil 7. Seçilen Örneklemin “Minik Kuş” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Tablo 10. Seçilen Örneklemin “Minik Kuş” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Şarkı Adı	Do4-La4		La3-Fa4		Re4-Do5		Diğer		Toplam f	Toplam %
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Minik Kuş	169	56,3	67	22,3	28	9,3	36	12,1	300	%100

Şekil 7 ve Tablo 10'dan elde edilen verilere göre seçilen örneklemin %9,3'ü şarkıyı orjinal aralığı olan Re4-Do5 sınırında, %56,3'ü şarkıyı Do4-La4 sınırında, %22,3'ü şarkıyı La3-Fa4 sınırında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %12,1'i ise belli bir eksen/karar sesi ve sınıra bağlı kalmaksızın çeşitli sınırlarda (daha pes) söylemişlerdir. Örneklemin %90,7'si “Minik Kuş” şarkısını orjinal sınırları olan Re4-Do5 sınırlarının dışında söylemiş, %78,6'sı ise şarkıyı orjinal ekseninden pes tonlarda söylemişlerdir.

En tiz notalarının Do5 olmasına rağmen “Minik Kuş” şarkısındaki başarının “Kara Basma” şarkısından yüksek olma sebebinin, şarkının 2. Ölçüsündeki Sol4, La4 ve Si4 notalarının sıra sesler olarak gelmesi ve Do5 sesine hazırlık yapması olduğu düşünülmektedir. “Minik Kuş” şarkısının 1. ölçüsünde Sol4 notasından sonra T4 atlayış yaparak gelen Re4 notası birçok katılımcı tarafından doğru yapılamamış, şarkı başka aralıklarda devam etmiştir. Sol Majör başlayan birçok katılımcı parçanın tizleşen seslerinde başarısız olup başka tonlarda devam etmiş ve genel olarak Do4-La4 aralığında söylemişlerdir.

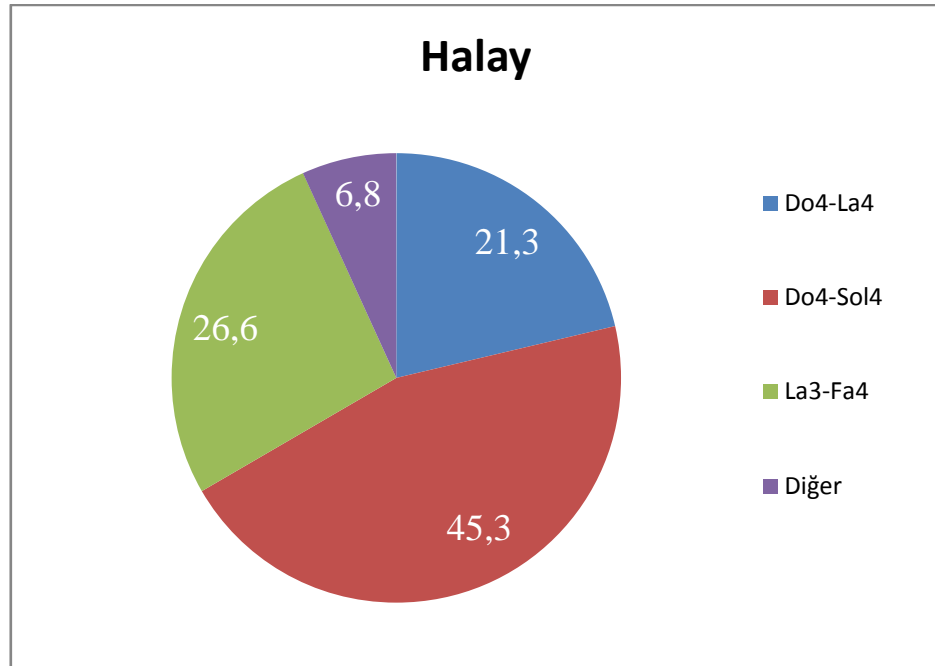
7'li aralık içeren bir şarkı olmasına rağmen öğrenciler tiz bölgelerde çıkaramadıkları seslerden geri dönerken ton dışına çıktıkları için yeni bir ezgi oluşturmuş ve başka tonlarda tamamlamışlardır. Bu da şarkının genelde 6'lı bir aralık içerisinde tamamlanmasına sebep olmuştur. Bu şarkı daha pes bir bölgeden söylenirse öğrencilerin ezgiyi tonda ve değiştirmeden tamamlama yüzdelerinin artacağı düşünülmektedir.

4.2.7 Seçilen Örneklemin “Halay” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları

<i>Şarkı Adı</i>	<i>Kaynaktaki Ses Aralığı</i>
Halay	Do4-La4

Şekil 8. Seçilen Örneklemin “Halay” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi ile Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Tablo 11. Seçilen Örneklemin “Halay” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi ile Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Şarkı Adı	Do4-Sol4		La4-Fa4		Do4-La4		Diğer		Toplam f	Toplam %
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Halay	136	45,3	80	26,6	64	21,3	20	6,8	300	%100

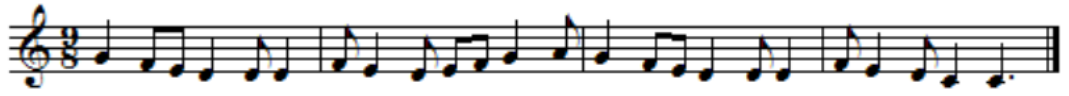

Şekil 8 ve Tablo 11’den elde edilen verilere göre seçilen örneklemin %21,3’ü şarkıyı orjinal aralığı olan Do4-La4 sınırında, %45,3’ü şarkıyı Do4-Sol4 sınırında, %26,6’sı şarkıyı La3-Fa4 sınırında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %6,8’i ise belli bir eksen/karar sesi ve sınıra bağlı kalmaksızın çeşitli sınırlarda söylemişlerdir. Örneklemin %71,9’u “Halay” şarkısını şarkının orjinal sınırları olan Do4-La4 sınırlarından pes söylemiş, %78,7’si ise şarkıyı orjinal ekseninin dışında söylemiştir.

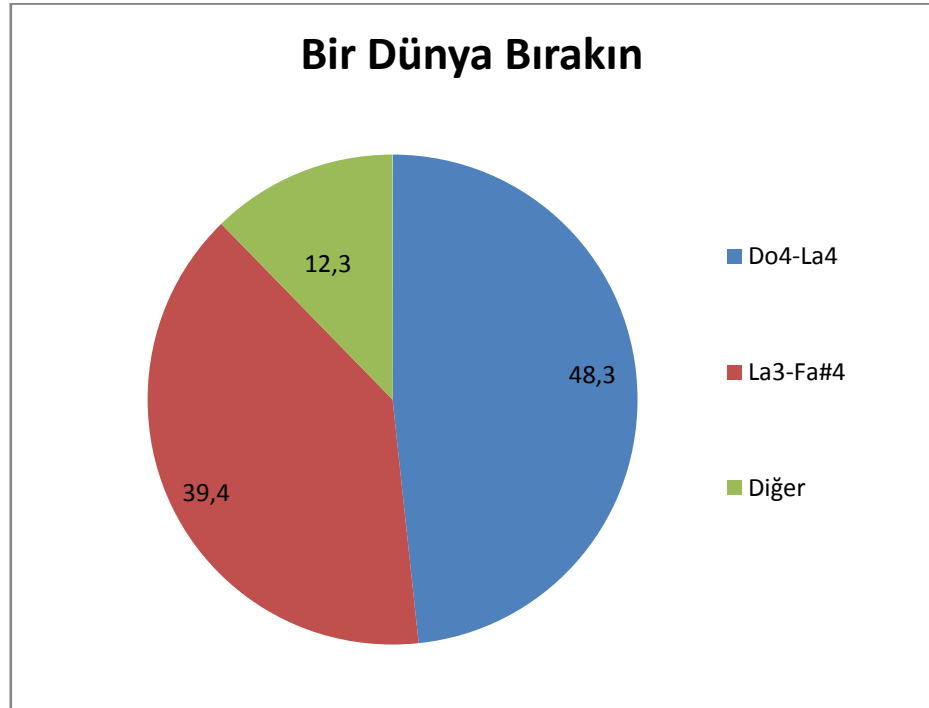
“Halay” şarkısının başlangıç sesi olan Re4’ün katılımcıların ses sınırlarına uygun olması ve ilk 2 ölçüsündeki notaların sıra seslerden oluşması başarının artmasını sağlamıştır ancak 3. ölçüde La4 sesinin hem tiz bir bölgeden hem de hazırlık yapan bir ses olmadan gelmesi öğrencilerin daha pes tonlara kaymalarına ve başka sınırlarda söylemelerine sebep olmuştur.

4.2.8 Seçilen Örneklemin “Bir Dünya Bırakın” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları

<i>Şarkı Adı</i>	<i>Kaynaktaki Ses Aralığı</i>
Bir Dünya Bırakın	Do4-La4

Şekil 9. Seçilen Örneklemin “Bir Dünya Bırakın” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi ile Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

Tablo 12. Seçilen Örneklemin “Bir Dünya Bırakın” Şarkısını “Na” Hecesi Kullanarak Yansılama Yöntemi ile Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Sınırları Dağılımı

<i>Şarkı Adı</i>	<i>Do4-La4</i>		<i>La3-Fa#4</i>		<i>Diğer</i>		<i>Toplam f</i>	<i>Toplam %</i>
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
Bir Dünya Bırakın	145	48,3	118	39,4	37	12,3	300	% 100

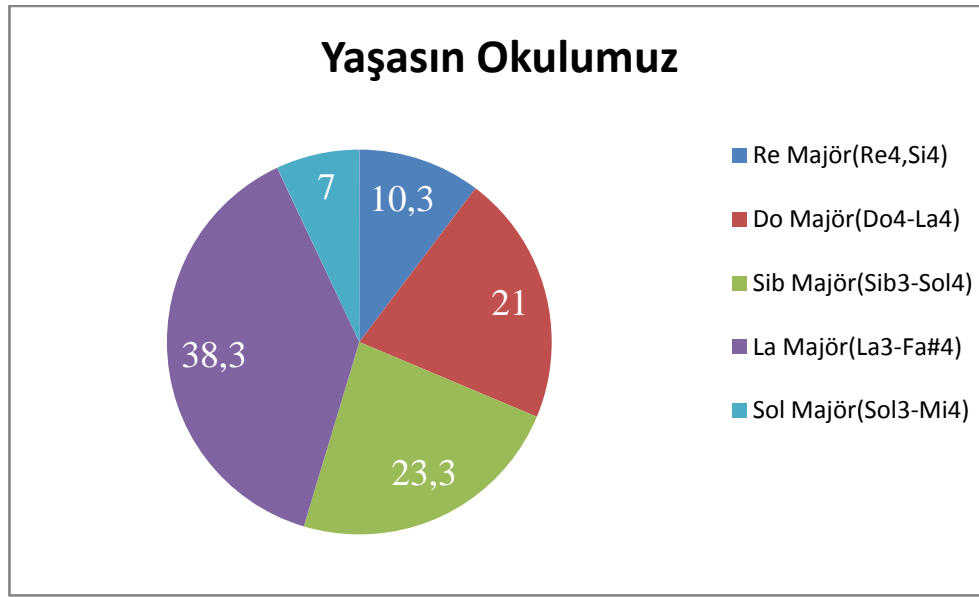
Şekil 9 ve Tablo 12’den elde edilen verilere göre seçilen örneklemin neredeyse yarısı olan %48,3’ü şarkıyı orjinal sınırı olan Do4-La4 aralığında, %39,4’ü şarkıyı La3-Fa#4 aralığında söylemiştir. Seçilen örneklemin geri kalan %12,3’ü ise belli bir eksen/karar sesi ve sınıra bağlı kalmaksızın çeşitli sınırlarda söylemişlerdir. Örneklemin diğer yarısı olan %51,7’lik dilim şarkıyı orjinal sınırlarının dışında söylemişlerdir.

Sonuçlar şarkının diğer şarkılar arasında daha başarılı olduğunu göstermektedir. Gerek ezgisel yapısı ile, gerek inici-çıkıcı seyri ile, gerek formu ile, gerek çocukların konuşma tonlarına yakın seslerde gezinmesi ile çocukların kolaylıkla söyleyebildiği bir şarkıdır. Bu parçadaki başarı puanının yüksek olması şarkının ezgisel yapısından ve sıra seslerden oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Şarkı kesitinin sıra seslerden oluşmasının yanısıra a+a1 formunda yazılması öğrencilerin puanlarının yükselmesini etkilemiştir. Ancak bu şarkı bir ya da iki alt tona çekildiği takdirde başarının artacağı düşünülmektedir. Şarkının çalışmaya alınmayan B kesitinde ise ses sınırları Do5’e kadar çıkmaktadır. Tizleşen bu kesit için sınıftan yetenek düzeyi daha yüksek olan bir solo grup oluşturularak entonasyonun daha iyi olması sağlanabilir.

4.3 3. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

4.3.1 Seçilen Örneklerden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Kullanılan Eksen ve Ses Aralıkları

Şekil 10. Seçilen Örneklerden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Kullanılan Eksen ve Ses Sınırları

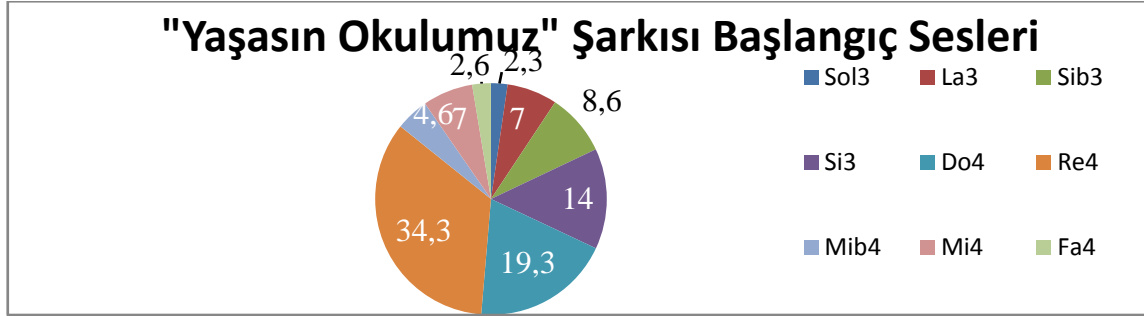
Tablo 13. Seçilen Örneklerden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Kullanılan Eksen ve Ses Sınırları

Şarkı Adı	Re4-Si4		Do4-La4		Sib3-Sol4		La3-Fa#4		Sol3-Mi4		Toplam f	Toplam %
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Yaşasın Okulumuz	31	10,3	63	21	49	23,3	115	38,3	21	7	300	%100

Şekil 10 ve Tablo 13’ten elde edilen verilere göre seçilen örneklerden referans ses verilmeden söylenmesi istenilen “Yaşasın Okulumuz” şarkısını katılımcıların %10,3’ü Re Majör tonundan, %21’i şarkının orjinal tonu da olan Do Majör tonundan, %23,3 ü Sib Majör tonundan, %38,5 i La Majör sonundan ve %7’si ise Sol Majör tonundan söylemiştir.

4.3.2 Seçilen Örneklerden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Başlangıç Sesleri

Şekil 11. Seçilen Örneklerden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Başlangıç Sesleri

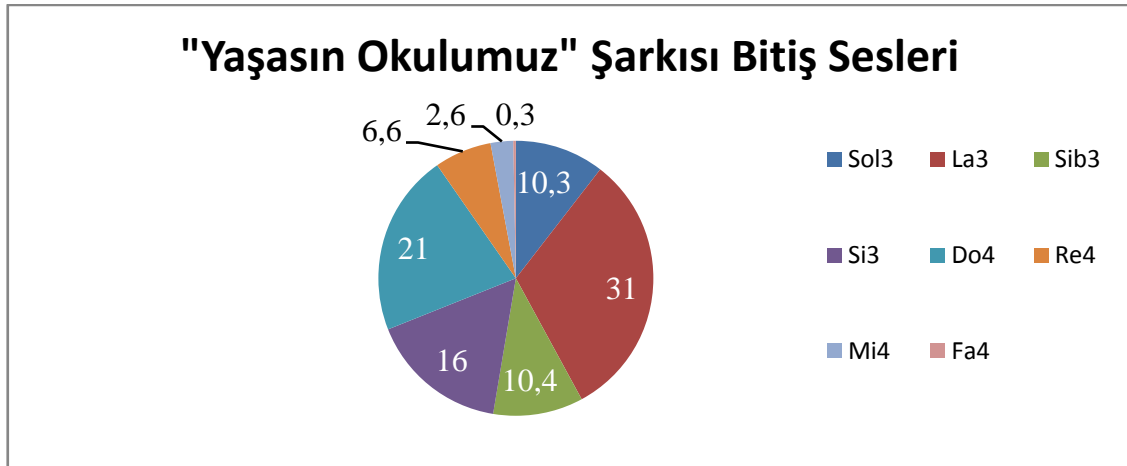
Tablo 14. Seçilen Örneklerden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Başlangıç Sesleri

<i>Yaşasın Okulumuz Şarkısı Başlangıç Sesleri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
Sol3	7	2,3	32,2
La3	21	7	
Sib3	26	8,9	
Si3	42	14	
Do4	58	19,3	19,3
Re4	103	34,3	48,5
Mib4	14	4,6	
Mi4	21	7	
Fa4	8	2,6	
	Toplam 300	Toplam %100	Toplam %100

Şekil 11 ve Tablo 14’ten elde ettiğimiz verilere göre seçilen örneklemin %2,3’ü “Yaşasın Okulumuz” şarkısına referans ses verilmediğinde Sol3 sesi ile, %7’si La3 sesi ile, %8,9’u Sib3 sesi ile, %14’ü Si3 sesi ile, %19,3’ü Do4 sesi ile, %34,3’ü Re4 sesi ile, %4,6’sı Mib4 sesi ile, %7’si Mi4 sesi ile, %2,6’sı ise Fa4 sesi ile söylemeye başlamışlardır. Örneklemin %32,2’si “Yaşasın Okulumuz” şarkısına Do4 sesinden pes seslerde başlamış, %48,5’i ise şarkıya Do4 sesinden daha tiz seslerden başlamışlardır.

4.3.3 Seçilen Örneklerden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Bitiş Sesleri

Şekil 12. Seçilen Örneklerden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Bitiş Sesleri

Tablo 15. Seçilen Örneklerden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Bitiş Sesleri

<i>Yaşasın Okulumuz Şarkısı Bitiş Sesleri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
Sol3	32	10,3	69,5
La3	95	32,8	
Sib3	33	10,4	
Si3	48	16	
Do4	63	21	21
Re4	20	6,6	9,5
Mi4	8	2,6	
Fa4	1	0,3	
	Toplam 300	Toplam %100	Toplam %100

Şekil 12 ve Tablo 15'ten elde ettiğimiz verilere göre seçilen örneklemin %10,3'ü "Yaşasın Okulumuz" şarkısını referans ses verilmediğinde Sol3 sesi ile, %32,8'i La3 sesi ile, %10,4'ü Sib3 sesi ile, %16'sı Si3 sesi ile, %21'i Do4 sesi ile, %6,6'sı Re4 sesi ile, %2,6'sı Mi4 sesi ile, %0,3'ü ise Fa4 sesi ile bitirmişlerdir. Örneklemin yarısından fazlası yani %69,5'i "Yaşasın Okulumuz" şarkısını Do4 sesinden pes seslerde bitirmişlerdir. Buna karşılık örneklemin %9,5'i şarkıyı Do4 sesinden tiz seslerde bitirmişlerdir.

4.3.4 Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen "Yaşasın Okulumuz" Şarkısında Kullanılan Başlangıç ve Bitiş Seslerinin Karşılaştırılması

Tablo 16. Seçilen Örneklemden Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenilen "Yaşasın Okulumuz" Şarkısında Kullanılan Başlangıç ve Bitiş Seslerinin Karşılaştırılması

<i>Yaşasın Okulumuz</i> <i>Şarkısı Başlangıç</i> <i>Sesleri</i>	<i>Başlangıç</i>		<i>Bitiş</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Sol3	7	2,3	31	10,3
La3	21	7	93	31
Sib3	26	8,6	31	10,4
Si3	42	14	48	16
Do4	58	19,3	63	21
Re4	103	34,3	20	6,6
Mib4	14	4,6	0	0
Mi4	21	7	8	2,6
Fa4	8	2,6	1	0,3
	<i>Toplam</i> <i>300</i>	<i>Toplam</i> <i>%100</i>	<i>Toplam</i> <i>300</i>	<i>Toplam</i> <i>%100</i>

Tablo 16'daki veriler ışığında seçilen örneklemin "Yaşasın Okulumuz" şarkısında kullandığı başlangıç ve bitiş seslerine bakarak ciddi bir oranda pesleşme olduğu yorumunu getirebiliriz. Seçilen örneklemin %34,3'lük büyük bir kısmı şarkıya Re4 notası ile başlarken %6,6'sı aynı ekseninde tamamlamıştır. Şarkıda T5'li atlamasıyla

tiz bölgelere geçişin başarısız olmasının bu pesleşmeye sebep olduğu yorumunu getirebiliriz. Çocukların bu tip atlamalara o alanlarda şarkı seslerini kullanma alışkanlıkları yoktur, önce bunun eğitimci tarafından eğitilmesi ve atlamalara çocukların kaslarının alıştırılması gereklidir şeklinde yorumlanmaktadır.

4.4 4. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

4.4.1 Örneklemin Şarkı Kesitlerinden Aldıkları Başarı Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 17. Örneklemin Şarkı Kesitlerinden Aldıkları Başarı Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılması

<i>ŞARKI ADI</i>	<i>f</i>	<i>Özel Okul</i> <i>%</i>		<i>f</i>	<i>Devlet Okulu</i> <i>%</i>
Yaşasın Okulumuz	175	51,78		125	40,16
Yağmur Yağıyor	175	30,63		125	17,31
Pazara Gidelim	175	33,84		125	21,00
Gel Bize Katıl Bize	175	40,59		125	31,03
Kara Basma	175	19,53		125	14,13
Minik Kuş	175	26,12		125	16,87
Halay	175	36,27		125	29,33
Bir Dünya Bırakın	175	36,91		125	36,33

Tablo 17’den elde edilen verilere göre, özel okulda müzik öğretmeni idaresinde müzik dersi alan katılımcılar piyano destek ve eşlik ile söylemeleri istenen “Yaşasın Okulumuz” şarkısında %51,78’lik bir başarı gösterirken, aynı şarkıda devlet okulunda sınıf öğretmeni idaresinde müzik dersi alan katılımcılar %40,16’lık bir başarı göstermişlerdir. Müzik öğretmeni idaresinde müzik dersi alan katılımcıların piyano eşlikle şarkı söylemeye daha alışkın olmaları, bu şarkıdaki başarılarının daha yüksek olmasına sebep olmuştur.

Seçilen örneklemden elde edile verilere göre özel okulda eğitim gören katılımcılar yansılama yöntemiyle söylenmesi istenilen “Yağmur Yağıyor” şarkısında

%30,63'lük bir başarı gösterirken, devlet okulunda eğitim gören katılımcılar aynı şarkıda 17,31'lik bir başarı göstermiş, özel okulda eğitim gören katılımcılar yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen "Pazara Gidelim" şarkısında %33,84'lük bir başarı gösterirken, devlet okulunda eğitim gören katılımcılar %21,00'lik bir başarı göstermişlerdir. Yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen "Gel Bize Katıl Bize" şarkısında özel okulda eğitim gören katılımcılar %40,59'luk bir başarı gösterirken, devlet okulunda eğitim gören katılımcılar %31,03'lük bir başarı göstermiş, yine yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen "Kara Basma" şarkısında özel okulda eğitim gören katılımcılar %19,53'lük bir başarı gösterirken, devlet okulunda eğitim gören katılımcılar %14,13'lük bir başarı göstermişlerdir. Yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen "Minik Kuş" şarkısında özel okulda eğitim gören katılımcılar %26,12'lik bir başarı gösterirken, devlet okulunda eğitim gören katılımcılar %16,87'lik bir başarı göstermişlerdir. Özel okulda eğitim gören katılımcılar "Na" hecesi ile yansılama yöntemiyle söylenmesi istenen "Halay" şarkısında %36,27'lik bir başarı gösterirken, devlet okulunda eğitim gören katılımcılar %29,33'lük bir başarı göstermişlerdir. Yine "Na" hecesi ile yansılama yöntemiyle söylenmesi istenen "Bir Dünya Bırakın" şarkısında özel okulda eğitim gören katılımcılar %36,91'lik bir başarı gösterirken, devlet okulunda eğitim gören katılımcılar %36,33'lük bir başarı göstermişlerdir.

Tüm bu verilerin ışığında özel okullarda eğitim gören katılımcıların gerek piyano eşlikli, gerekse yansılama yöntemiyle şarkı söylemeye daha alışkın oldukları görülmektedir. Özel okullarda müzik derslerini müzik öğretmeninini yürütmesi öğrencilerin daha fazla şarkı söylemesini ve müzikle daha içiçe olmalarını sağlamaktadır. Devlet okullarında sınıf öğretmeninini müzik derslerini yürütmesi ise öğrencilerin çalgı destekli öğrenim görmemeleri ve müzikle daha az içiçe olmaları açısından olumsuz bir sonuç doğurmaktadır.

Okul türü değişkeninden arada bir fark görülse de bu fark çok büyük bir fark değildir. Özel okulda eğitim gören öğrenciler müzik öğretmeni ile ders yaptıkları için piyano destekli şarkı söylemeye daha alışkın olmaları ve müzikle daha içiçe olmaları açısından daha başarılı olmuşlardır.

4.4.2 Örneklemin Şarkı Kesitlerinden Aldıkları Başarı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 18. Örneklemin Şarkı Kesitlerinden Aldıkları Başarı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

<i>ŞARKI ADI</i>	<i>f</i>	<i>Erkek</i> <i>%</i>		<i>f</i>	<i>Kız</i> <i>%</i>
Yaşasın Okulumuz	157	46,23		143	47,80
Yağmur Yağıyor	157	22,05		143	28,21
Pazara Gidelim	157	26,28		143	30,88
Gel Bize Katıl Bize	157	35,48		143	37,29
Kara Basma	157	16,80		143	17,60
Minik Kuş	157	17,76		143	27,12
Halay	157	31,66		143	35,50
Bir Dünya Bırakın	157	38,45		143	34,79

Tablo 18’den elde ettiğimiz verilere göre, erkek katılımcılar piyano eşlik ile söylemeleri istenen “Yaşasın Okulumuz” şarkısında %46,23’lük bir başarı gösterirken, kız katılımcılar %47,80 gibi bir başarı göstermektedirler. Yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Yağmur Yağıyor” şarkısında erkek katılımcılar %22,05’lik bir başarı gösterirken, aynı şarkıda kız katılımcılar %28,21’lik bir başarı göstermişlerdir. Yine yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Pazara Gidelim” şarkısında erkek katılımcılar %26,28’lik bir başarı gösterirken, aynı şarkıda kız katılımcılar %30,88’lik bir başarı göstermişlerdir. Her iki grubun da en yüksek 3. Puanı aldığı yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Gel Bize Katıl Bize” şarkısında erkek katılımcılar %35,48’lik bir başarı gösterirken, aynı şarkıda kız katılımcılar %37,29’luk bir başarı göstermişlerdir. Her iki grubun da en düşük puan aldığı yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Kara Basma” şarkısında erkek katılımcılar %16,8’lik bir başarı gösterirken, kız katılımcılar %17,6’lık bir başarı göstermişlerdir. Şarkı kesitlerinin arasında ses aralığı en geniş olan ve yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Minik Kuş” şarkısında erkek katılımcılar %17,76’lık bir başarı gösterirken, kız katılımcılar %27,12’lik bir başarı göstermişlerdir. “Na” hecesi ile yansılama istenen “Halay” şarkısında erkek katılımcılar %31,66’lık bir başarı gösterirken, kız katılımcılar aynı

şarkıda %35,5'lik bir başarı göstermişlerdir. Yine “Na” hecesi ile yansımaları istenen “Bir Dünya Bırakın” şarkısında erkek katılımcılar %38,45'lik bir başarı gösterirken, kız katılımcılar aynı şarkıda %34,79'luk bir başarı göstermişlerdir.

Elde edilen bu verilere göre, kız katılımcıların şarkı kesitlerinden aldıkları puanlar, erkek katılımcıların aldıkları puanlardan daha yüksektir. İlkokul 3. Sınıf öğrencilerinin (9 yaş) kız ve erkek sesleri diye ayrılmayıp “çocuk sesi” diye nitelendirilmesine rağmen yaşanan coğrafya, tüketilen besinler ve hormonal farklılıklar açısından olması gerekenden erken ergenliğe girdikleri bilinmektedir. Bu durum da erkek ve kız öğrencilerde incelik kalınlık farklılığı ortaya çıkmasına sebep olur. Tablo 18'deki sonuçlar bu açıları değerlendirildiğinde kız katılımcıların tiz bölgelerde daha başarılı olması, erkek öğrencilerin ise daha pes bölgelerde kalmaları erken ergenliğe bağlı bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.5 5. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 19. Müzik öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenlerinin, sınıflarındaki öğrencilerin ses sınırları hakkındaki görüşleri

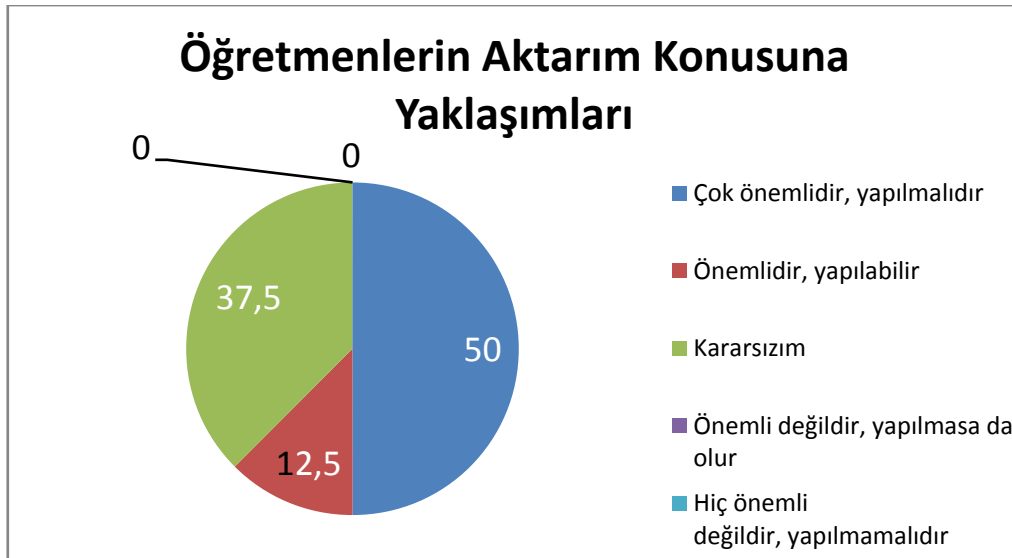
Ses Sınırı	Müzik Öğretmeni <i>f</i>	Müzik Öğretmeni %	Sınıf Öğretmeni <i>f</i>	Sınıf Öğretmeni %
La3-La4	2	25	-	-
Si3-La4	1	12,5	-	-
Do4-La4	1	12,5	-	-
Re4-Si4	1	12,5	-	-
Cevap Yok	-	-	3	37,5
	Toplam 5	Toplam %62,5	Toplam 3	Toplam %37,5

Tablo 19.'da müzik ve sınıf öğretmenlerimizin, sınıflarındaki öğrencilerin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları hakkındaki görüşlerine ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre örneklemin %62,5'ini oluşturan müzik

öğretmenlerimizin %25'i 3. sınıf öğrencilerinin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları için La3-La4 cevabını vermiş, %12,5'i 3. sınıf öğrencilerinin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları için Si3-La4 cevabını vermiş, %12,5'i 3. sınıf öğrencilerinin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları için Do4-La4 cevabını vermiş, geri kalan %12,5'i ise 3. sınıf öğrencilerinin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları için Re4-Si4 cevabını vermişlerdir. Örneklemimizin %37,5'ini oluşturan sınıf öğretmenlerimizin tamamı ise bu soruyu yanıtızsız bırakmışlardır. Bu durum beklenen bir sonuç olmakla birlikte sınıf öğretmenlerinin, sınıflarındaki öğrencilerinin ses aralıklarını bilmemeleri, alan dışı oldukları için oldukça normaldir. Ses sınırı, tonalite vb. kavramlar, sınıf öğretmenlerinin müzik bilgilerine girmemektedir ki aldıkları müzik eğitimi süresi gözönünde bulundurulduğunda bu beklenen bir sonuçtur.

4.6 6. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Şekil 13. Öğretmenlerin Aktarım(Transpoze) Konusuna Yaklaşımları

Tablo 20. Öğretmenlerin Aktarım(Transpoze) Konusuna Yaklaşımları

Aktarım;	Öğretmen <i>f</i>	Toplam <i>f</i>	Öğretmen %	Toplam %
Çok önemlidir, yapılmalıdır.	4	8	50	%100
Önemlidir, yapılabilir.	1	8	12,5	%100
Kararsızım.	3	8	37,5	%100
Önemli değildir, yapılmasa da olur.	-	8	-	%100
Hiç önemli değildir, yapılmamalıdır.	-	8	-	%100

Şekil 13. Ve Tablo 20.'de öğretmenlerin aktarım(transpoze) konusuna yaklaşımları verilmiştir. Elde edilen verilere göre, öğretmenlerimizin %50'si “çok önemlidir, yapılmalıdır” cevabını vermiş, %12,5'i “önemlidir, yapılabilir” cevabını vermiş, %37,5'i “kararsızım” cevabını vermiş, “önemli değildir, yapılmasa da olur” ve “hiç önemli değildir, yapılmamalıdır” seçenekleri ise cevapsız kalmıştır. Buna göre, öğretmenlerimizin yarısı aktarımı önemli bulmakta ve yapılması gerektiğini söylemektedirler.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmektedir.

5.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin “Ortalama Ses Aralığı Belirleme Formu”nda şarkı kesitlerinin orjinal tonları/makamları üzerinden aldıkları ortalama puanlara bakıldığında piyano eşlikli söylemeleri istenen “Yaşasın Okulumuz” şarkısında %39,6’lık bir başarı görülmektedir. Bu şarkıdaki başarı puanının, diğer şarkılardaki başarı puanından diğer şarkılara göre biraz daha yüksek olma sebebinin ise piyano eşliğinin olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin piyano eşiksiz söyledikleri şarkılar ile piyano eşlikli söyledikleri parça karşılaştırıldığı zaman rahat ve temiz şarkı söyledikleri alanın daha yukarılara çıkabildiği görülmektedir. Aynı şarkı piyano eşiksiz istendiğinde öğrencilerin büyük bir kısmı daha pes seslerde söylerken ve Fa4 sesinden yukarısını temiz vokalleyemezken, piyano eşlikle şarkının en tiz notası olan La4 sesini temiz bir şekilde vokalleyebilmişlerdir.

%48,3’lük bir başarı ile en yüksek puanı alan diğer şarkı ise “Bir Dünya Bırakın”dır. Bu şarkıdaki başarı puanı yüksekliği ise şarkının a+a1 motiflerinden oluşması, çocukların konuşma sesi bölgesine yakın bir bölgede seyretmesi, inici yapıya sahip olması ve bu motiflerin akılda kalıcı sıra seslerden oluşması olarak yorumlanmaktadır.

%21,3’lük bir başarı ile “Halay” şarkısı en yüksek puanlardan birini almıştır. Bu başarı puanı yüksekliğinin şarkının öğrencilerin doğal ses aralığı ve rahat söyleyebilecekleri Re4 sesi ile başlamasından, çocukların konuşma sesi bölgesine yakın bir bölgede seyretmesinden, inici-çıkıcı bir yapıya sahip olmasından ve motiflerin sıra seslerden oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

“Pazara Gidelim” şarkısı %21,6’lık bir başarı puanı almıştır. Şarkının yakın seslerden ve akılda kalıcı keyifli motiflerden oluşması başarı puanını yükseltmeye yetmemektedir. Bu başarı puanının ise şarkının La4 sesinden başlamasından, tiz bölgelerdeki seslerin kalıcı olmasından ve öğrencilere tiz seslere hazırlık yapacak vakit

bırakmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı şarkı Re4-Fa#4 aralığında söyletildiği zaman başarı puanı %47'ye kadar çıkmaktadır.

“Yağmur Yağıyor” şarkısı %24,3'lük bir başarı puanı almıştır. “Pazara Gidelim” şarkısı gibi, şarkının yakın seslerden ve akılda kalıcı keyifli motiflerden oluşması başarı puanını yükseltmeye yetmemektedir. Bu başarı puanının, şarkının La4 sesinden başlamasından ve öğrencilere tiz seslere hazırlık yapacak vakit bırakmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı şarkı Re4-Fa#4 aralığından söyletildiği zaman başarı puanı %49,3'e kadar çıkmaktadır.

%9,3'lük bir başarı ile “Minik Kuş” şarkısı başarı puanı en düşük şarkılardan biridir. Şarkının başarı puanının bu kadar düşük olması ise ses aralığının Re4-Do5 aralığında olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı parça birkaç ses aşağı aktarılsa başarı puanının oldukça yükseleceği düşünülmektedir.

“Kara Basma” şarkısı %0,66'lik bir başarı puanı almıştır. Bu puanının bu kadar düşük olması ise şarkının hem tiz bir sestem başlaması, hem de öğrencilere hazırlık yapma vakti bırakmayacak atlamalı seslerin oluşturduğu motiflerden oluşmasıdır. La4 sesiyle başlaması ve Sol4'ten Do5'e tiz bölgede bir T4 atlayış yapması öğrencilerin tondan/makamdan çıkmalarına sebep olmaktadır. Aynı şarkının daha pes seslere aktarılarak daha fazla bir başarı puanı elde edebileceği düşünülmektedir.

“Gel Bize Katıl Bize” şarkısı %29'lük bir başarı puanı almıştır. Bunun sebebi ise başlangıç sesinin La4 olması ve tiz bölgelerdeki kalıcı sesler olarak yorumlanmıştır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ilk ili ölçüyü tondışı/makamdışı söyledikten sonra 3. ölçüde tonu/makamı yakalayabilmişlerdir. Bu şarkı Do4-Sol4 aralığında söyletildiği zaman başarı puanı %51,3'e kadar yükselmektedir.

5.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

5.2.1 “Yaşasın Okulumuz” Şarkısının Piyano Eşliği İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin %39,6’sı “Yaşasın Okulumuz” şarkısını piyano eşliği ile şarkının ojinal aralığı olan Do4-La4 aralığında söylemektedir. Bu sayının yüksek olması ise piyano eşliğinin öğrencilerin ortalama şarkı söyleme ses aralıklarının tiz notalara genişlemesinde yardımcı olduğunu göstermektedir. Seçilen örneklemin %31’i şarkıyı La3-Fa4 aralığında, %15,6’sı şarkıyı Si3-Sol4 aralığında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %13,7’si ise belli bir eksen/karar sesi ve aralığa bağlı kalmaksızın çeşitli aralıklarda söylemişlerdir. Bu şarkıdaki başarı puanının, diğer şarkılardaki başarı puanından yüksek olma sebebinin ise piyano eşliğinin olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin piyano eşiksiz söyledikleri şarkılar ile piyano eşikli söyledikleri parça karşılaştırıldığı zaman rahat ve temiz şarkı söyledikleri alanın daha yukarılara çıkabildiği görülmektedir. Aynı şarkı piyano eşiksiz istendiğinde öğrencilerin büyük bir daha pes seslerde söylerken ve Fa4 sesinden yukarısını temiz vokalleyemezken, piyano eşikle şarkının en tiz notası olan La4 sesini temiz bir şekilde vokalleyebilmişlerdir.

5.2.2 “Yağmur Yağıyor” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin %49,3’ü “Yağmur Yağıyor” şarkısını yansılama yöntemi ile Re4-Fa#4 aralığından söylemektedir. Seçilen örneklemin %24,3’ü şarkının ojinal aralığı olan Fa4-La4 aralığında söylemektedir. Diğer şarkılarda tiz bölgelerdeki notaları rahat söylemelerine rağmen bu şarkıda şarkının başlangıç notası olan La4’ü örneklemin %75’i doğru verememiş, farklı seslerden başlamışlar. La4 notasının birçok başka şarkıda söylenebilmesine rağmen “Yağmur Yağıyor” şarkısında başarısız olması ise diğer şarkıların aksine La4 notasına hazırlık yapan başka notaların olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Seçilen örneklemin %14,6’sı şarkıyı

Mib4-Sol4 aralığında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %11,8'i ise belli bir eksen/karar sesi ve aralığa bağlı kalmaksızın çeşitli aralıklarda söylemişlerdir. Bu şarkının, öğretilen sınıfın ortalama ses alanı belirlendikten sonra uygun olan aralıklara aktarım yapılarak öğretilmesi önerilmektedir. Bu örneklem için uygun aralık Re4-Fa#4 aralığıdır.

5.2.3 “Pazara Gidelim” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin %47'si “Pazara Gidelim” şarkısını yansılama yöntemi ile Re4-Fa#4 aralığından söylemektedir. Seçilen örneklemin %21,6'sı şarkının ojinal aralığı olan Fa4-La4 aralığında söylemektedir. Seçilen örneklemin %24'ü şarkıyı Do4-Mi4 aralığında söylemişlerdir Diğer şarkılarda tiz bölgelerdeki notaları rahat söylemelerine rağmen bu şarkıda şarkının başlangıç notası olan La4'ü örneklemin %75'idoğru verememiş, farklı seslerden başlamışlar. La4 notasının birçok başka şarkıda söylenebilmesine rağmen “Pazara Gidelim” şarkısında başarısız olması ise diğer şarkıların aksine La4 notasına hazırlık yapan başka notaların olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Seçilen örneklemin geri kalan %7,4'ü ise belli bir eksen/karar sesi ve aralığa bağlı kalmaksızın çeşitli aralıklarda söylemişlerdir. Bu şarkının, öğretilen sınıfın ortalama ses alanı belirlendikten sonra uygun olan aralıklara aktarım yapılarak öğretilmesi önerilmektedir. Bu örneklem için uygun aralık Re4-Fa#4 aralığıdır.

5.2.4 “Gel Bize Katıl Bize” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin %51,3'ü “Gel Bize Katıl Bize” şarkısını yansılama yöntemi ile Do4-Sol4 aralığından söylemektedir. Seçilen örneklemin %29'u şarkının ojinal aralığı olan Re4-La4 aralığında söylemektedir. Diğer şarkılarda tiz bölgelerdeki notaları rahat söylemelerine rağmen bu şarkıda şarkının başlangıç notası olan La4'ü örneklemin dörtte üçü doğru verememiş, farklı seslerden başlamışlar. La4 notasının birçok başka şarkıda söylenebilmesine rağmen “Gel Bize Katıl Bize” şarkısında başarısız olması ise diğer şarkıların aksine La4 notasına hazırlık

yapan başka notaların olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. “Gel Bize Katıl Bize” şarkısını Re4-La4 aralığında söyleyen katılımcıların büyük bir kısmı ise şarkının başlangıç sesi olan La4’ü temiz bir şekilde verememiş, ancak 3. Ölçüdeki Sol4 sesinde temiz bir entonasyona ulaşmışlardır. Seçilen örneklemin %10,6’sı şarkıyı La3-Mi4 aralığında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %9,1’i ise belli bir eksen/karar sesi ve aralığa bağlı kalmaksızın çeşitli aralıklarda söylemişlerdir. Bu şarkının, öğretilen sınıfın ortalama ses alanı belirlendikten sonra uygun olan aralıklara aktarım yapılarak öğretilmesi önerilmektedir. Bu örneklem için uygun aralık Do4-Sol4 aralığıdır.

5.2.5 “Kara Basma” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin %0,66’sı “Kara Basma” şarkısını yansılama yöntemi ile şarkının orjinal aralığı Mi4-Do5 aralığından söylemektedir. Diğer şarkılarda tiz bölgelerdeki notaları rahat söylemelerine rağmen bu şarkıda şarkının başlangıç notası olan La4’ü örneklemin tamamına yakını doğru verememiş, farklı seslerden başlamışlar. La4 notasının birçok başka şarkıda söylenebilmesine rağmen “Kara Basma” şarkısında başarısız olması ise diğer bazı şarkıların aksine La4 notasına hazırlık yapan başka notaların olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Parçadaki en tiz nota olan Do5 sesinin Sol4 sesinden sıra sesler olmaksızın T4 bir atlayışla gelmesi ve bu atlayışın tiz bir bölgede olması parçanın entonasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. Sol4 sesini yakalayan örneklemin büyük bir kısmı Do5 sesini yakalayamadığı için ton dışına çıkmış ve başka bir tondan devam etmişlerdir. Seçilen örneklemin %49,3’ü şarkıyı Do4-Sol4 aralığında, %24,6’sı ise Re4-La4 aralığından söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %25,3’ü ise belli bir eksen/karar sesi ve aralığa bağlı kalmaksızın çeşitli aralıklarda söylemişlerdir. Şarkının orjinal aralığı olan Mi4-Do5 aralığından çok küçük bir örneklem tam olarak söyleyebilmiştir. Bu şarkının, öğretilen sınıfın ortalama ses alanı belirlendikten sonra uygun olan aralıklara aktarım yapılarak öğretilmesi önerilmektedir.

5.2.6 “Minik Kuş” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin %9,3’ü şarkıyı orjinal aralığı olan Re4-Do5 aralığından söylemektedir. En tiz notalarının Do5 olmasına rağmen “Minik Kuş” şarkısındaki başarının “Kara Basma” şarkısından yüksek olma sebebinin, şarkının 2. Ölçüsündeki Sol4, La4 ve Si4 notalarının sıra sesler olarak gelmesi ve Do5 sesine hazırlık yapması olduğu düşünülmektedir. “Minik Kuş” şarkısının 1. ölçüsünde Sol4 notasından sonra T4 atlayış yaparak gelen Re4 notası birçok katılımcı tarafından doğru yapılamamış, şarkı başka aralıklarda devam etmiştir. Seçilen örneklemin %56,3’ü şarkıyı Do4-La4 aralığından söylemişlerdir. Sol Majör başlayan birçok katılımcı parçanın tizleşen seslerinde başarısız olup başka tonlarda devam etmiş ve genel olarak Do4-La4 aralığında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin %22,3’ü şarkıyı La3-Fa4 aralığından söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %12,1’i ise belli bir eksen/karar sesi ve aralığa bağlı kalmaksızın çeşitli aralıklarda söylemişlerdir. Bu şarkının, öğretilen sınıfın ortalama ses alanı belirlendikten sonra uygun olan aralıklara aktarım yapılarak öğretilmesi önerilmektedir. Bu örneklem için uygun aralık Si3-La4 aralığı olarak düşünülmektedir.

5.2.7 “Halay” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin %21,3’ü şarkıyı orjinal aralığı olan Do4-La4 aralığından söylemektedir. “Halay” şarkısının başlangıç sesi olan Re4’ün katılımcıların ses aralıklarına uygun olması ve ilk 2 ölçüsündeki notaların sıra seslerden oluşması başarının artmasını sağlamıştır ancak 3. ölçüde La4 sesinin hem tiz bir bölgeden hem de hazırlık yapan bir ses olmadan gelmesi öğrencilerin daha pes tonlara kaymalarına ve başka aralıklardan söylemelerine sebep olmuştur. Seçilen örneklemin %45,3’ü şarkıyı Do4-Sol4 aralığında, %26,6’sı şarkıyı La3-Fa4 aralığında söylemişlerdir. Seçilen örneklemin geri kalan %6,8’i ise belli bir eksen/karar sesi ve aralığa bağlı kalmaksızın çeşitli aralıklarda söylemişlerdir. Bu şarkının, öğretilen sınıfın ortalama ses alanı belirlendikten sonra uygun olan aralıklara aktarım yapılarak öğretilmesi önerilmektedir. Bu örneklem için uygun aralık Sib3-Sol4 aralığı olarak düşünülmektedir.

5.2.8 “Bir Dünya Bırakın” Şarkısını Yansılama Yöntemi İle Söylerken Kullandıkları Ortalama Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin %48,3’ü şarkıyı orjinal aralığı olan Do4-La4 aralığından söylemektedir. Bu parçadaki başarı puanının yüksek olması şarkının ezgisel yapısından ve sıra seslerden oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Şarkı kesitinin sıra seslerden oluşmasının yanısıra a+a’ formunda yazılması öğrencilerin puanlarının yükselmesini etkilemiştir. Seçilen örneklemin %39,4’ü şarkıyı La3-Fa#4 aralığında söylemiştir. Seçilen örneklemin geri kalan %12,3’ü ise belli bir eksen/karar sesi ve aralığa bağlı kalmaksızın çeşitli aralıklarda söylemişlerdir. Bu şarkının, öğretilen sınıfın ortalama ses alanı belirlendikten sonra uygun olan aralıklara aktarım yapılarak öğretilmesi önerilmektedir. Bu örneklem için Sib3-Sol4 aralığı uygunlandığı takdirde başarı puanının ciddi bir şekilde yükseleceği düşünülmektedir.

5.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

5.3.1 Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Kullanılan Eksen ve Ses Aralıklarına İlişkin Sonuç Ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrenciden referans ses verilmeden söylenmesi istenilen “Yaşasın Okulumuz” şarkısını katılımcıların %10,3’ü Re Majör tonundan, %21’i şarkının orjinal tonu da olan Do Majör tonundan, % 23,3 ü Sib Majör tonundan, %38,5 i La Majör sonundan ve %7’si ise Sol Majör tonundan söylemiştir. Bu sonuçlar ilkokul 3. sınıf öğrencilerinin ton/makam kararı kendilerine bırakıldığında, en rahat hissettikleri aralıkların daha çok konuşma tonuna yakın olan pes seslerde olduğu görülmektedir. Bu yüzden öğrencilere müzik eğitimi önce kendilerini rahat hissettikleri seslerden vermeye başlamalı, zamanla bu ses alanı piyano desteğiyle genişletilmelidir. Şarkı söyleme eğitimi geçmişi olmayan bir öğrenci grubunun hemen tiz seslerle şarkı söylemeye başlaması ses sağlıkları açısından oldukça zararlıdır şeklinde yorumlanmaktadır.

5.3.2 Referans Ses Verilmeden Söylenmesi İstenen “Yaşasın Okulumuz” Şarkısındaki Başlangıç ve Bitiş Seslerine İlişkin Sonuç Ve Öneriler

Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin %2,3’ü “Yaşasın Okulumuz” şarkısına referans ses verilmediğinde Sol3 sesi ile, %7’si La3 sesi ile, %8,9’u Sib3 sesi ile, %14’ü Si3 sesi ile, %19,3’ü Do4 sesi ile, %34,3’ü Re4 sesi ile, %4,6’sı Mib4 sesi ile, %7’si Mi4 sesi ile, %2,6’sı ise Fa4 sesi ile söylemeye başlamışlardır. Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin “Yaşasın Okulumuz” şarkısını referans ses verilmediğinde bitiriş sesleri ise %10,3’ü Sol3 sesi ile, %31’i La3 sesi ile, %10,4’ü Sib3 sesi ile, %16’sı Si3 sesi ile, %21’i Do4 sesi ile, %6,6’sı Re4 sesi ile, %2,6’sı Mi4 sesi ile, %0,3’ü ise Fa4 şeklindedir. Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrencinin “Yaşasın Okulumuz” şarkısında kullandığı başlangıç ve bitiş seslerine bakarak ciddi bir oranda pesleşme olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Seçilen örneklemin %34,3’lük büyük bir kısmı şarkıya Re4 notası ile başlarken %6,6’sı aynı eksende tamamlamıştır. Şarkıda T5’li atlamasıyla tiz bölgelere geçişin başarısız olmasının bu pesleşmeye sebep olduğu yorumunu getirebiliriz. Bu pesleşmenin ortadan kaldırılabilmesinin en büyük etkeni ise piyano eşlik olarak düşünülmektedir. Eşlikle söylendiği takdirde öğrenciler ton/makam dışı kalmayacaklardır ve ton/makam içinde küçük birkaç detone dışında daha temiz söyleyeceklerdir şeklinde yorumlanmaktadır.

5.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

5.4.1 Elde Edilen Verilen Okul Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuç ve Öneriler

- Özel okulda müzik öğretmeni idaresinde müzik dersi alan katılımcılar piyano eşlik ile söylemeleri istenen “Yaşasın Okulumuz” şarkısında %51,78’lik bir başarı gösterirken, aynı şarkıda devlet okulunda sınıf öğretmeni idaresinde müzik dersi alan katılımcılar %40,16’lık bir başarı göstermişlerdir. Müzik öğretmenin yürüttüğü müzik dersini alan öğrencilerin piyano eşlikle şarkı söylemeye daha alışkın olmaları, bu şarkıdaki başarılarının daha yüksek

olmasına sebep olmuştur şeklinde yorumlanmaktadır. Müzik öğretmeniyle yapılan derslerin ister devlet okulu olsun, ister özel okul olsun müzik sınıfında oluşu ve müzik materyallerini kullanabilmeleri onların eşlikli çalışmaya daha yatkın hale gelmelerini sağlamaktadır.

- Seçilen örnekleme ilişkin 300 öğrenciden elde edile verilere göre özel okulda müzik öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar yansılama yöntemiyle söylenmesi istenilen “Yağmur Yağıyor” şarkısında %30,63’lük bir başarı gösterirken, devlet okulunda sınıf öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar aynı şarkıda 17,31’lik bir başarı göstermişlerdir.
- Özel okulda müzik öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Pazara Gidelim” şarkısında %33,84’lük bir başarı gösterirken, devlet okulunda sınıf öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar %21,00’lik bir başarı göstermişlerdir.
- Yine yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Gel Bize Katıl Bize” şarkısında özel okulda müzik öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar %40,59’luk bir başarı gösterirken, devlet okulunda sınıf öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar %31,03’lük bir başarı göstermişlerdir.
- Yine yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Kara Basma” şarkısında özel okulda müzik öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar %19,53’lük bir başarı gösterirken, devlet okulunda sınıf öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar %14,13’lük bir başarı göstermişlerdir.
- Yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Minik kuş” şarkısında özel okulda müzik öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar %26,12’lik bir başarı gösterirken, devlet okulunda sınıf öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar %16,87’lik bir başarı göstermişlerdir.

- Özel okulda müzik öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar “Na” hecesi ile yansılama yöntemiyle söylenmesi istenen “Halay” şarkısında %36,27’lik bir başarı gösterirken, devlet okulunda sınıf öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar %29,33’lük bir başarı göstermişlerdir.
- Yine “Na” hecesi ile yansılama yöntemiyle söylenmesi istenen “Bir Dünya Bırakın” şarkısında özel okulda müzik öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar %36,91’lik bir başarı gösterirken, devlet okulunda sınıf öğretmeni ile eğitim gören katılımcılar %36,33’lük bir başarı göstermişlerdir.

Elde edilen bu sonuçlara bakıldığında özel okullarda müzik öğretmeni ile eğitim gören öğrencilerin piyano eşlik ve yansılama yöntemleri ile şarkı söylemeye daha alışkın oldukları görülmektedir. Bunun sebepleri ise özel okullarda müzik derslerini branş öğretmeninin yürütmesi, öğrencilerin daha fazla şarkı söylemesini, daha fazla şarkı bilmelerini ve müzikle daha içiçe olmalarını sağlamaktadır. Ayrıca müzik odalarında ders yapıldığı için piyano eşlik ve ritm çalgıları gibi imkanlar da şarkı söyleme sürecine dahil edilmektedir. Devlet okullarında sınıf öğretmenlerinin müzik derslerini yürütmesi ise öğrencilerin çalgı destekli öğrenim görmemeleri ve daha az şarkı bilmeleri gibi açılardan olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

5.4.2 Elde Edilen Verilen Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişin Sonuç ve Öneriler

- Elde edilen veriler doğrultusunda erkek öğrenciler piyano eşlik ile söylemeleri istenen “Yaşasın Okulumuz” şarkısında %46,23’lük bir başarı gösterirken, kız öğrenciler %47,80 gibi bir başarı göstermektedirler.
- Yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Yağmur Yağıyor” şarkısında erkek öğrenciler %22,05’lik bir başarı gösterirken, aynı şarkıda kız öğrenciler %28,21’lik bir başarı göstermişlerdir.

- Yine yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Pazara Gidelim” şarkısında erkek öğrenciler %26,28’lik bir başarı gösterirken, aynı şarkıda kız öğrenciler %30,88’lik bir başarı göstermişlerdir.
- Her iki grubun da en yüksek 3. Puanı aldığı yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Gel Bize Katıl Bize” şarkısında erkek öğrenciler %35,48’lik bir başarı gösterirken, aynı şarkıda kız öğrenciler %37,29’luk bir başarı göstermişlerdir.
- Her iki grubun da en düşük puan aldığı yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “ Kara Basma” şarkısında erkek öğrenciler %16,8’lik bir başarı gösterirken, kız öğrenciler %17,6’lık bir başarı göstermişlerdir.
- Şarkı kesitlerinin arasında ses aralığı en geniş olan ve yansılama yöntemiyle söylemeleri istenen “Minik Kuş” şarkısında erkek öğrenciler %17,76’lık bir başarı gösterirken, kız öğrenciler %27,12’lik bir başarı göstermişlerdir.
- “Na” hecesi ile yansılama istenen “Halay” şarkısında erkek öğrenciler %31,66’lık bir başarı gösterirken, kız öğrenciler aynı şarkıda %35,5’lik bir başarı göstermişlerdir.
- Yine “Na” hecesi ile yansılama istenen “Bir Dünya Bırakın” şarkısında erkek öğrenciler %38,45’lik bir başarı gösterirken, kız öğrenciler aynı şarkıda %34,79’luk bir başarı göstermişlerdir.

Elde edilen bu veriler ışığında, erkek öğrencilerin şarkı kesitlerinden aldıkları puanlar kız öğrencilerin aldıkları puanlardan daha düşüktür. İlkokul 3. sınıf yani 9 yaş çocukları erkek ve kız sesleri diye ayrılmayıp “çocuk sesi” diye nitelendirilirler. Ancak coğrafi koşullar, beslenme alışkanlıkları, sosyoekonomik farklılıklar ve hormonal

farklılıklar gibideğişkenler açısından olması gereken zamandan erken ergenliğe girdikleri görülmektedir. Bu erken ergenlik ise çocuk seslerinde incelik-kalınlık farklılıkları ortaya çıkartmaktadır. Kız öğrencilerin tiz sesleri içeren bu şarkı kesitlerinde daha başarılı olmaları ve erkek öğrencilerin puanlarının daha düşük olması erken ergenliğe bağlı bir sonuç olarak yorumlanmaktadır.

5.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

Sınıf öğretmenlerimizin ve müzik öğretmenlerimizin, sınıflarında bulunan öğrencilerin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları hakkındaki görüşleri şöyledir;

- Örneklemin %62,5'ini oluşturan müzik öğretmenlerimizin %25'i 3. sınıf öğrencilerinin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları için La3-La4 cevabını vermiş, %12,5'i 3. sınıf öğrencilerinin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları için Si3-La4 cevabını vermiş, %12,5'i 3. sınıf öğrencilerinin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları için Do4-La4 cevabını vermiş, geri kalan %12,5'i ise 3. sınıf öğrencilerinin genel olarak temiz ve rahat şarkı söyleyebildikleri ses sınırları için Re4-Si4 cevabını vermişlerdir. Örneklemin %37,5'ini oluşturan sınıf öğretmenlerimizin tamamı ise bu soruyu yanıtsız bırakmışlardır.

Müzik öğretmenleri lisans öğrenimleri boyunca aldıkları eğitim sayesinde sınıflarında öğrencilerin ses aralıklarını ölçebilir ve verdikleri eğitimi bu ses aralıklarına taşıyabilmektedirler. Müzik Öğretmenliği lisans programında yer alan “koro”, “müziksel-ışitme-okuma-yazma”, “armoni-kontrpuan-eşlik”, “piyano ve çalgı eğitimi”, “özel öğretim yöntemleri”, “eğitim müziği dağarı”, “eğitim müziği besteleme” gibi birçok ders bu amaca hitab ederken, Sınıf öğretmenliği lisanas programında toplamda 2 yarıyıl olan müzik eğitiminin içerisinde bu bilgiler verilememektedir. Bu hiçbir sınıf öğretmenin eksigi değildir, eğer lisans eğitiminde daha detaylı ve daha uzun süreçli bir müzik eğitimi almış olsalardı görüşme formundaki bu maddeye cevap verebilecekleri düşünülmektedir. Özel okullarda müzik öğretmenin dersi yürütebilmesi, eğitim sisteminde olması gerekendir şeklinde yorumlanmaktadır. Daha

verimli, daha sağlıklı ve daha bilinçli müzik dersleri yapılması için ilkokul 1. Kademe müzik dersleri, müzik öğretmenleri tarafından yürütülmelidir şeklinde önerilmektedir.

5.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

Bu alt problemde öğretmenlerin aktarım(transpoze) konusuna yaklaşımları sorgulanmaktadır. Öğretmenlerimizin %50'si “çok önemlidir, yapılmalıdır” cevabını vermiş, %12,5'i “önemlidir, yapılabilir” cevabını vermiş, %37,5'i “kararsızım” cevabını vermiş, “önemli değildir, yapılsa da olur” ve “hiç önemli değildir, yapılmamalıdır” seçenekleri ise cevapsız kalmıştır. Buna göre, öğretmenlerimizin yarısı aktarımı önemli bulmakta ve yapılması gerektiğini söylemektedirler.

5.7 Müzik Eğitimcilerine ve Araştırmacılara Öneriler

- Çocuklarla çalışan okulöncesi öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve müzik öğretmenleri'nin sınıflarındaki bireyler ses alanlarının farkında olup, bu ortak ses alanından yola çıkarak şarkıları aktarım yapmaları ve ses eğitimi ilerledikçe öğrencilerin başarabildikleri sesleri bir merdiven gibi kullanıp daha üst basamaklara çıkmayı hedeflemeleri önerilir.
- Genel Müzik Eğitimimizin büyük bir kısmını yürüten sınıf öğretmenleri ve okulöncesi öğretmenlerinin müziksel yeterlikleri açısından Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalları Müzik dersi içeriklerinin gözden geçirilmesi, daha uzun bir sürece yayılması ve bu süreçte çocuk sesi ve çocuk sesi eğitimine yönelik kuramsal ve uygulamalı bilgilerin verilmesi önerilmektedir.
- Eğitim müziği bestecilerinin çocuk şarkısı bestelerken şarkıların hoş duyulmasının yanısıra, şarkıların ses sınırlarına, ses alanlarına, cümle yapılarına, akılda kalıcılık oranlarına, sıra seslerden oluşan motiflerin yer almasına ve seyrine, tiz tonlarda başlamamasına ve tiz bölgelerde kalıcı seslerin olmaması gibi etkenlere de dikkat etmesi daha sevilen ve yaygınlaşan bir müzik eğitimi dağarımız olması açısından önem taşımaktadır.
- Bu araştırma ergenliğe girmemiş olması açısından “çocuk sesi” olarak sayılabilecek son çağlar olan ilkokul 3. Sınıf öğrencileri ile yapılmıştır, aynı ya

da benzer çalışmaların diğer eğitim basamaklarında da yapılması önerilmektedir. Öğretilen çocuk şarkılarının prozodik, öğretici söz içeriği gibi çeşitli açılardan incelenmesi daha kullanışlı bir müzik eğitimi dağarımız olması açısından önemlidir.

- Toplu müzik dersi işleyen bir öğretmen, önce sınıfındaki öğrencilerin bireysel ses alanlarını, sonra bu veriler aracılığı ile çalışılan kümenin ortak ses alanını belirlemeli ve bu alanlardan yola çıkarak sınıfın ses sınırlarını saptaması önerilmektedir.
- Şarkı öğretiminde piyano desteğinden ve eşliğinden yararlanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Aydoğan, S. (2007) *Oynayarak Eğlenerek Müzik Dilini Öğreniyoruz*. Ankara. Arkadaş Yayınevi.

Aytepe Ç., Değer A.Ç., Göncü İ.Ö., Ateşyakan B. (2011) *Çocuk Şarkıları Dağarcığı – 1*. Ankara: Vize Basın Yayın.

Brown, O. L. (1996) *Discover your voice -How to develop healthy voice habits*. California: Singular Publishing Group, Inc

Çevik, S. (1999) *Koro Eğitimi, Yönetimi ve Teknikleri*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi

Değer A.Ç. ve Aytepe Ç. (2009) *Çocuk Korolarında Temel Müzik Eğitimi 2*. Ankara: Punto Grafik Tasarım Matbaacılık Hizmetleri

Değer A.Ç. (2012) *Çocuk Korolarının Eğitiminde Bir Yaklaşım Olarak Eğitsel Oyun Kullanımının Öğrencilerin Müziksel Erişi Düzeylerine Etkisi*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.

Değer, A.Ç. (2012). Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı öğretim elemanı Atilla Çağdaş Değer ile Sözlü görüşme. (22 Kasım 2012). Ankara.

Doğan, H. (1972) *Öğrenci, Öğretmen ve Program Yönüinden Türk Ortaöğretim Sisteminin Değerlendirilmesi* İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı

Egüz, S. (1991) *Toplu Ses Eğitimi I Temel Konular*. Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş.

Egüz, S. (1998) *Koro Eğitimi ve Yönetimi*. Ankara: Doğuş Matbaacılık

Frodsham, O. M. (1955) *What is the Child's Naturel Vocal Range?* Music Educators Journal

Gazimihal, M. R. (1961) *Musiki Sözlüğü*. Ankara: MEB Yayınevi

Göncü, İ.Ö, Aytepe, Ç., Değer, A.Ç. (2011) *Ezgili Bilmece ve Tekerlemeler*. Ankara: Vize Yayıncılık

Karasar, N. (2009) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (19. Baskı) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Kutluk, Ö. (2010) *Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlköğretim Müzik Dersindeki Hakkındaki Görüşleri ve Müzik Dersi Verme Konusunda Kendilerine Güvenleri*. Konya: Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 29, sf:289-302.

Kürklü, E. (2003) *Türkiye'de 3-6 Yaş Grubu Çocukların Ses Sınırları, Şarkı Söyleme Becerileri ve Müzikal Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.

Lyon, J. T. (1993) *Teaching All Student to Sing on Pitch*. Music Educators Journal

Morgül, M. (2006) *İlk Çocuklukta Müzik Nasıl Öğretilir*. Ankara: Kök Yayıncılık

Phillips, K. H. (1985) *Training The Child Voice*. Music Educators Journal

Rutkowski, J. (1996). *The effectiveness of individual/small-group singing activities on kindergartners' use of singing voice and developmental music aptitude*. Journal of Research in Music Education.

Selanik, C. (1996) *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*. Ankara: Doruk Yayınları

Smith, J. (2006) *Every Child a Singer: Techniques for Assisting Developing Singers*. Music Educators Journal

Sun, M. ve Seyrek H. (2002) *Okulöncesi Eğitimde Müzik*. İzmir: Müzik Eserleri Yayınları

Sun, M. (2007) *Seksen Yılın En Güzel Okul Şarkıları*. Ankara: Sun Yayınları

Sun, M. (2004) *Kır Çiçekleri 100 Türkü*. Ankara: Sun Yayınları

Toraganlı, H. (1993) *Çocuk Şarkıları*. Ankara: Pan Yayınları

Töreyin, A.M. (2008) *Ses Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yöntemler*. Ankara: Sözkese matbaacılık

Trollinger, V. (2007). *Pediatric Vocal Development And Voice Science: Implications For Teaching Singing*. *General Music Today*, 20, 19-25. Web: <http://gmt.sagepub.com/content/20/3/19.refs> adresinden 17 Aralık 2012 tarihinde alınmıştır.

Uçan, A. (2005) *Müzik Eğitimi Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*. Ankara: Evrensel Müzikeyi

Uluç, M.Ö. (2006). *Müzik Terimleri Sözlüğü*. Yurtrenkleri Yayınevi.

Wilson, D., S. (1971). *A study of child voice from six to twelve*. Presented to the Department of Curriculum and Instruction and the Graduates School of the University of Oregon in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of education, Oregon.

Yönetken, H., B. (1952). *Okulda müzik öğretim ve öğretim metotları*. Milli Eğitim Basımevi.

İNTERNET KAYNAKÇASI

http://www.sinifogretmenligi.hacettepe.edu.tr/dosyalar/iso_lisans_programi.pdf (Erişim tarihi: 17 aralık 2012)

http://www.education.ankara.edu.tr/index.php?bil=bil_icerik&icerik_id=44 (Erişim tarihi: 17 Aralık 2012)

EKLER

EK – 1 RESMİ İZİN BELGELERİ

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.06.20.01-60599/95262
Konu : Araştırma İzni
Ömer Bilgehan SONSEL

25..12/2012

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi.
b) 21.12.2012 tarih ve 9724 sayılı yazınız.

Enstitünüz Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Ömer Bilgehan SONSEL'in "İlköğretim 3. Sınıf Düzeyinde Öğretilen Şarkıların Ses Sınırlarının Sınıfı Oluşturan Bireylerin Ortak Ses Sınırlarına Uygunluk Durumlarının İncelenmesi: Ankara İli Örneği" konulu tezi kapsamında çalışma yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Mühürlü anketler (3 sayfadan oluşan) ekte gönderilmiş olup, uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/disket) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne gönderilmesini rica ederim.

İlhan KOC
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER :
Anket (3 sayfa)

EK-2**UYGULAMA İÇİN İZİN İSTENEN OKULLAR LİSTESİ**

- Hayat Koleji Balgat Şubesi
- Hayat Koleji Etlik Şubesi
- Gazi Üniversitesi Vakfı Özel Okulları
- Bahçelievler Nebahat Keskin İlkokulu
- 10. Yıl İlkokulu

EK – 3**ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU**

Değerli Meslektaşım,

Bu görüşme formu, “İlkokul 3. Sınıf düzeyinde öğretilen çocuk şarkılarının ses sınırlarının, sınıfı oluşturan bireylerin ortak ses sınırlarına uygunluk durumları”nı incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışmanın, bestecilerimizin ve eğitimcilerimizin bundan sonra yapacakları yapıtların uygunluk düzeylerine bir parça da olsa katkıda bulunması amaçlanmıştır.

Bu çalışmaya yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkürlerimi sunar, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Saygılarımla...

Ö.Bilgehan Sonsel

İletişim:

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Tel: 0533 514 60 05

- 1) Sizce 3. sınıf öğrencilerinin, genel olarak temiz ve rahat söyleyebildikleri ses sınırları nedir? (Örnek: Do4 – La 4)
- 2) Sizce şarkı öğretiminde aktarım(tranpoze) ne derece önemlidir?
 - () Çok önemlidir, yapılmalıdır.
 - () Önemlidir, yapılabilir.
 - () Kararsızım.
 - () Önemli değildir, yapılmasa da olur.
 - () Hiç önemli değildir, yapılmamalıdır.
- 3) Öğrencilerinizin 1. sınıftan itibaren öğrendiği ve iyi bildiğini düşündüğünüz şarkıları lütfen kullandığınız kaynaktaki eksenleriyle birlikte yazınız. Eğer aktarım gereksinimi duyuyorsanız uygun bulduğunuz eksenleri de belirtiniz.

	ŞARKI ADI	YARARLANILAN KAYNAKTAKİ EKSEN	ÇALIŞTIRILAN EKSEN
1)			
2)			
3)			
4)			
5)			
6)			

EK - 4

ORTALAMA SES SINIRI BELİRLEME FORMU

1. "YAŞASIN OKULUMUZ" ŞARKISININ EŞLİKSİZ OLARAK SÖYLENMESİ

- Bu boyuttan elde edilen veriler Şarkı Sesinin Kullanımında Davranış Gelişimi Ölçeği'nde değerlendirilecektir.

2. "YAŞASIN OKULUMUZ" ŞARKISININ EŞLİKLİ SÖYLENMESİ

Da ha dün an ne mi zün kol la rın da ya şar ken

çi çek li bah çe mi zün yol la rın da ko şar ken

şim di o kul lu ol duk sı nıf la rı dol dur duk

se vinç li yiz be pi miz ya şa sün o ku lu muz.

TOPLAM PUAN

...../56

ŞARKILARDAN KESİTLER

3. "YAĞMUR YAĞIYOR" ŞARKISININ YİNELENMESİ (SÖZLERİ İLE)

Yağ mur ya ğı yor sel ler a kı yor kom şu kı zı cam dan ba kı yor.

TOPLAM PUAN

.... /19

8. "HALAY" ŞARKISININ YİNELENMESİ ("NA" HECESİ İLE)

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

TOPLAM PUAN

.../18

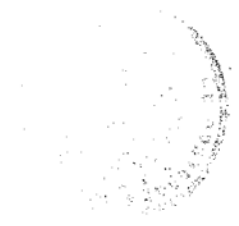
9. "BİR DÜNYA BIRAKIN" ŞARKISININ YİNELENMESİ ("NA HECESİ İLE)

□ □

TOPLAM PUAN

.../24

EK – 5

ORTALAMA SES SINIRI DEĞERLENDİRME FORMU

Okul No:

Sınıf No:

Öğrenci No:

1. Hangi eksenden/karar sesinden söylemektedir?	
1a. En rahat kullandığı ses alanı(kalın ses- ince ses):	
2. “Yaşasın Okulumuz”(Do majör) şarkısında en ince ve en kalın kullandığı sesler:	
2a. “Yaşasın Okulumuz”(Do majör) en rahat kullandığı ses alanı:	
3. “Yağmur Yağıyor” şarkısında en ince ve en kalın kullandığı sesler:	
3a “Yağmur Yağıyor” şarkısında en rahat kullandığı ses alanı:	
4. “Pazara Gidelim” şarkısında en ince ve en kalın kullandığı sesler:	
4a. “Pazara Gidelim” şarkısında en rahat kullandığı ses alanı:	
5. “Gel Bize Katıl Bize” şarkısında en ince ve en kalın kullandığı sesler:	
5a. “Gel Bize Katıl Bize” şarkısında en rahat kullandığı ses alanı:	
6. “Kara Basma” şarkısında en ince ve en kalın kullandığı sesler:	
6a. “Kara Basma” şarkısında en rahat kullandığı ses alanı:	
7. “Minik Kuş” şarkısında en ince ve en kalın kullandığı sesler:	
7a. “Minik Kuş” şarkısında en rahat kullandığı ses alanı:	
8. “Halay” şarkısında en ince ve en kalın kullandığı sesler:	
8a. “Halay” şarkısında en rahat kullandığı ses alanı:	
9. “Bir Dünya Bırakın” şarkısında en ince ve en kalın kullandığı sesler:	
9a. “Bir Dünya Bırakın” şarkısında en rahat kullandığı ses alanı:	
Şarkılarda Kullanabildiği Ortalama Ses Sınırı	
Toplam Puan	

